

Trygghet för EU-åklagare i Sverige

Ds 2022:25

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

SOU och Ds finns på regeringen.se under Rättsliga dokument.

Svara på remiss – hur och varför
Statsrådsberedningen, SB PM 2021:1.

Information för dem som ska svara på remiss finns tillgänglig på regeringen.se/remisser.

Omslag: Regeringskansliets standard

Tryck och remisshantering: Elanders Sverige AB, Stockholm 2022

ISBN 978-91-525-0484-0 (tryck)

ISBN 978-91-525-0485-7 (pdf)

ISSN 0284-6012

Till statsrådet och chefen för Justitiedepartementet

Genom beslut den 29 april 2022 uppdrog statsrådet Morgan Johansson åt ordföranden i Arbetsdomstolen Sören Öman att biträda Justitiedepartementet med att utreda vissa arbetsrättsliga frågor angående de svenska europeiska delegerade åklagarna som ska arbeta för Europeiska åklagarmyndigheten i Sverige (Ju 2022:A). Hovrättsassessorn Olivia Ekeberg har varit sekreterare i utredningen från och med den 7 juni 2022.

Härmed överlämnas promemorian Trygghet för EU-åklagare i Sverige (Ds 2022:25). Med detta är uppdraget slutfört.

Stockholm i oktober 2022

Sören Öman

/Olivia Ekeberg

Innehåll

Till statsrådet och chefen för Justitiedepartementet	1
Sammanfattning	7
1 Författningsförslag.....	9
1.1 Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).....	9
1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift	11
1.3 Förslag till ändring i förslaget i SOU 2020:74 till lag (2022:000) om svenska åklagare vid Europeiska åklagarmyndigheten	12
1.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2015:744) med instruktion för Ekobrottsmyndigheten	13
2 Utredningsarbetet.....	15
BAKGRUND	17
3 Europeiska åklagarmyndigheten	19
3.1 Allmänt om Europeiska åklagarmyndigheten	19
3.2 Europeiska åklagarmyndighetens organisation.....	19
4 Betänkandet En europeisk åklagarmyndighet i Sverige.....	23

5	EU:s personalbestämmelser för europeiska delegerade åklagare	25
5.1	Eppo-förordningens personalbestämmelser	25
5.2	EU:s anställningsvillkor	26
5.3	Europeiska åklagarmyndighetens anställningsvillkor	27
6	Svenska författningsbestämmelser om social trygghet....	29
6.1	Inledning	29
6.2	EU-förordningen om samordning av de sociala trygghetssystemen.....	30
6.3	Socialförsäkringsbalken.....	30
6.3.1	Inledning.....	30
6.3.2	Allmänna förutsättningar för socialförsäkringsskyddet	31
6.3.3	Kravet på sjukpenninggrundande inkomst.....	31
6.3.4	Kravet på pensionsgrundande inkomst	32
6.3.5	Övriga särskilda förutsättningar för förmåner.....	32
6.4	Lagen om (1991:1047) om sjuklön.....	33
7	Kollektivavtal om social trygghet för åklagare.....	35
8	Finansieringen av den sociala tryggheten i Sverige	37
	ÖVERVÄGANDEN OCH FÖRSLAG	39
9	Utgångspunkter	41
10	Konsekvenserna av att Eppo betalar hela lönen.....	43
10.1	Inledning	43
10.2	Rätt till lön enligt kollektivavtal?	43
10.3	Lagstiftning som förutsätter rätt till lön.....	44
10.4	Beskattning av lönen till de svenska europeiska delegerade åklagarna?	44

11	Socialavgifter	47
12	Social trygghet	51
12.1	Inledning.....	51
12.2	Social trygghet enligt lagstiftning	52
12.2.1	Socialförsäkringsbalken.....	52
12.2.2	Lagen om (1991:1047) om sjuklön.....	53
12.3	Social trygghet enligt kollektivavtal.....	56
13	Allmänna arbetsvillkor och arbetsmiljö.....	59
13.1	Inledning.....	59
13.2	Allmänna arbetsvillkor.....	59
13.3	Arbetsmiljö.....	61
14	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	63
15	Konsekvenser av förslagen.....	65
16	Författningskommentarer	67
16.1	Förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).....	67
16.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift	68
16.3	Förslaget till ändring i förslaget i SOU 2020:74 till lag (2022:000) om svenska åklagare vid Europeiska åklagarmyndigheten	69
16.4	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2015:744) med instruktion för Ekobrottsmyndigheten	69
	Bilaga: Utredningsuppdraget.....	73

Sammanfattning

Europeiska åklagarmyndigheten

Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo) är en självständig EU-myndighet med primär behörighet att utreda och åtala brott mot EU:s finansiella intressen. Eppos säte och centrala nivå finns i Luxemburg. Den decentraliserade nivån av Eppo består av europeiska delegerade åklagare som är placerade i de anslutna medlemsstaterna. Dessa åklagare ansvarar för brottsutredningar och lagföringar i sina respektive medlemsstater. Utöver sina särskilda befogenheter enligt Eppo-förordningen (rådets förordning [EU] 2017/1939 av den 12 oktober 2017 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten) har de samma befogenheter som nationella åklagare. De europeiska delegerade åklagarna är anställda av Eppo som också betalar all deras lön. Enligt Eppo-förordningen ska medlemsstaterna säkerställa att åklagarnas rättigheter som har anknytning till social trygghet, pension och försäkringsskydd enligt nationell lagstiftning bibehålls. Ansvar för de europeiska delegerade åklagarnas allmänna arbetsvillkor och arbetsmiljö ska ligga på de behöriga nationella rättsliga myndigheterna.

De svenska europeiska delegerade åklagarna kommer enligt betänkandet En europeisk åklagarmyndighet i Sverige (SOU 2020:74) att ha dubbla anställningar och vara anställda även som särskilda åklagare hos Ekobrottsmyndigheten.

Utredningens överväganden och förslag

Om Eppo inte betalar en svensk europeisk delegerad åklagare sjuklön i enlighet med lagen (1991:1047) om sjuklön, ska

Ekobrottsmyndigheten göra det baserat på att åklagaren enbart arbetat för Ekobrottsmyndigheten och den ersättning åklagaren skulle ha haft då. Ekobrottsmyndigheten ska då anmäla sjukdomsfallet till Försäkringskassan i enlighet med 12 § lagen om sjuklön. Det behövs i övrigt ingen lagstiftningsåtgärd för att säkerställa att de svenska europeiska delegerade åklagarna får social trygghet, pension och försäkringsskydd enligt svensk lagstiftning på det sätt som krävs enligt Eppo-förordningen.

Ekobrottsmyndigheten ska betala arbetsgivaravgifter på en avgiftspliktig ersättning som motsvarar den avgiftspliktiga ersättning de svenska europeiska delegerade åklagarna skulle ha haft om de arbetat enbart för myndigheten. Allmän löneavgift ska dock inte betalas. Ekobrottsmyndighet blir därmed skyldig att lämna arbetsgivardeklarationer för de svenska europeiska delegerade åklagarna, vilka ger en korrekt beräknad sjukpenning- och pensionsgrundande inkomst enligt socialförsäkringsbalken.

Ekobrottsmyndigheten ska tillämpa bestämmelser om social trygghet, pension och försäkringsskydd i kollektivavtal som myndigheten är bunden av på de svenska europeiska delegerade åklagarna till den del motsvarande förmåner inte betalas av Eppo. Tillämpningen ska baseras på att åklagaren enbart arbetat för Ekobrottsmyndigheten och den ersättning åklagaren skulle ha haft då. Ekobrottsmyndigheten ska årligen besluta om vilken månatlig ersättning åklagaren skulle ha haft om åklagaren enbart arbetat för Ekobrottsmyndigheten.

De svenska europeiska delegerade åklagarna ska till Ekobrottsmyndigheten anmäla frånvaro från sin befattning och ange orsaken till frånvaron samt anmäla när de åter arbetar i sin befattning, så att myndigheten korrekt kan redovisa arbetsgivaravgifter och tillämpa bestämmelser i kollektivavtal samt korrekt kan anmäla sjukdomsfall i enlighet med 12 § lagen om sjuklön.

Det behövs ingen lagstiftningsåtgärd avseende ansvaret för de svenska europeiska delegerade åklagarnas allmänna arbetsvillkor och arbetsmiljö.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 § socialavgiftslagen (2000:980) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

3 §¹

Bestämmelsen i 1 § första stycket ska inte tillämpas om en annan avgiftspliktig ersättning än sådan förmån som avses i 1 § andra stycket utges av en fysisk person som är bosatt utomlands eller en utländsk juridisk person och ersättningen har sin grund i en anställning i Sverige hos någon annan än den som har utgett ersättningen. I sådant fall ska arbetsgivaravgifter i stället betalas av den hos vilken mottagaren är eller har varit anställd i Sverige.

Bestämmelserna i första stycket och 1 § första stycket ska inte tillämpas på ersättning som utges av Europeiska åklagarmyndigheten till en svensk europeisk delegerad åklagare enligt rådets förordning (EU) 2017/1939 av den 12 oktober 2017 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten. I sådant fall ska

¹ Senaste lydelse 2017:1213.

arbetsgivaravgifter betalas av den myndighet hos vilken den svenska europeiska delegerade åklagaren är anställd. Arbetsgivaravgifter ska betalas på en avgiftspliktig ersättning som motsvarar den avgiftspliktiga ersättning åklagaren skulle ha haft om åklagaren enbart arbetat för denna myndighet.

Denna lag träder i kraft [...]

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Den som enligt 2 kap. socialavgiftslagen (2000:980) ska betala arbetsgivaravgifter ska för varje år betala allmän löneavgift. Löneavgiften beräknas på det underlag som gäller för arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen.

I underlaget enligt första stycket ska dock inte ingå

1. ersättning till sådana personer som avses i 2 kap. 27 § socialavgiftslagen, eller

2. sådan ersättning som avses i 2 kap. 28 § socialavgiftslagen.

2. sådan ersättning som avses i 1 kap. 3 § andra stycket och 2 kap. 28 § socialavgiftslagen.

Denna lag träder i kraft [...]

² Senaste lydelse 2019:478.

1.3 Förslag till ändring i förslaget i SOU 2020:74 till lag (2022:000) om svenska åklagare vid Europeiska åklagarmyndigheten

Lydelse enligt SOU 2020:74

Föreslagen lydelse

4 §

Svenska europeiska delegerade åklagare ska vara anställda i åklagarväsendet. De har ställning som särskilda åklagare när de utför uppgifter för Europeiska åklagarmyndigheten.

Som särskilda åklagare har de europeiska delegerade åklagarna samma befogenheter som en allmän åklagare.

Svenska europeiska delegerade åklagare ska till sin anställningsmyndighet anmäla frånvaro från sin befattning och ange orsaken till frånvaron samt till samma myndighet anmäla när de åter arbetar i sin befattning.

1.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2015:744) med instruktion för Ekobrottsmyndigheten

Härigenom föreskrivs att det i förordningen (2015:744) med instruktion för Ekobrottsmyndigheten ska införas en ny paragraf, 25 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 a §³

Ekobrottsmyndigheten ska tillämpa bestämmelser om social trygghet, pension och försäkringskydd i kollektivavtal som myndigheten är bunden av på svenska europeiska delegerade åklagare enligt rådets förordning (EU) 2017/1939 av den 12 oktober 2017 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten till den del motsvarande förmåner inte betalas av Europeiska åklagarmyndigheten. Tillämpningen ska baseras på att åklagaren enbart arbetat för Ekobrottsmyndigheten och den ersättning åklagaren skulle ha haft då. Ekobrottsmyndigheten ska årligen besluta om vilken månatlig ersättning åklagaren skulle ha haft om åklagaren

³ Senaste lydelse 2019:478.

enbart arbetat för Ekobrottsmyndigheten.

Om Europeiska åklagarmyndigheten inte betalar en svensk europeisk delegerad åklagare sjuklön i enlighet med lagen (1991:1047) om sjuklön, ska Ekobrottsmyndigheten göra det baserat på att åklagaren enbart arbetat för Ekobrottsmyndigheten och den ersättning åklagaren skulle ha haft då. Ekobrottsmyndigheten ska i sådant fall göra anmälan till Försäkringskassan i enlighet med 12 § lagen om sjuklön.

Denna förordning träder i kraft [...]

2 Utredningsarbetet

Genom beslut den 29 april 2022 (Ju2022:A), gav Regeringskansliet ordförande i Arbetsdomstolen Sören Öman i uppdrag att biträda Justitiedepartementet med att utreda vissa arbetsrättsliga frågor som rör de svenska åklagare som ska arbeta som europeiska delegerade åklagare hos Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo). I uppdraget ingick även att utreda hur det kan säkerställas att tillgången till social trygghet, pension och försäkringsskydd bibehålls för dessa åklagare.

Utredaren har analyserat hur det kan säkerställas att det finns tillräckliga arrangemang för att de svenska europeiska delegerade åklagarnas rättigheter som har anknytning till svensk social trygghet, pension och försäkringsskydd enligt nationell lagstiftning bibehålls i båda anställningarna (avsnitt 12.2). Utredaren har vidare analyserat följderna av att Eppo ska betala hela lönen för de svenska europeiska delegerade åklagarna, dvs. även för arbete som utförs som nationell åklagare (avsnitt 10), och följderna av anställningen i Eppo för tillgången till kollektivavtalade förmåner (avsnitt 12.3). Utredaren har också haft i uppdrag att analysera om ersättning för arbete som nationell åklagare ska beskattas i Sverige (avsnitt 10.4) och om socialavgifter ska betalas på den del av lönen som är hänförlig till arbete åt Eppo (avsnitt 11). Utredaren har slutligen analyserat hur den svenska myndighet där de svenska europeiska delegerade åklagarna placeras ska kunna uppfylla sitt ansvar för de svenska europeiska delegerade åklagarnas allmänna arbetsvillkor och arbetsmiljö (avsnitt 13).

Uppdragsbeskrivningen i sin helhet finns i bilagan.

Arbetet med denna promemoria har bedrivits utan särskild expert- eller referensgrupp. Utredningen har i stället hämtat in synpunkter och upplysningar från Akavia, Arbetsgivarverket, Ekobrottsmyndigheten, Fackförbundet ST, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Skatteverket, Statens tjänstepensionsverk

och Åklagarmyndigheten. Under i princip hela utredningstiden har försök med att få kontakt med Eppo gjorts utan att lyckas.

BAKGRUND

3 Europeiska åklagarmyndigheten

3.1 Allmänt om Europeiska åklagarmyndigheten

Europeiska åklagarmyndigheten, normalt förkortad Eppo, är en självständig EU-myndighet med primär behörighet att utreda och åtala brott mot EU:s finansiella intressen. Sverige har möjlighet att gå med i Eppo genom att ansluta sig till rådets förordning (EU) 2017/1939 av den 12 oktober 2017 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo-förordningen).

Eppo har företrädare framför anslutna medlemsstater att utreda och väcka åtal för vissa brott mot EU:s finansiella intressen. Brott som kan ligga inom Eppos behörighet är t.ex. bedrägeri, penningtvätt, korruption och mutbrott. Även vissa gränsöverskridande skattebrott avseende mervärdesskatt, som bl.a. inbegriper en total skada på minst 10 miljoner euro, omfattas av Eppos behörighet. De medlemsstater som ansluter sig till Eppo-förordningen avsäger sig beslutanderätten när det gäller utredning och lagföring av dessa brott. Eppo har rätt att inleda, ta över och genomföra förundersökning i de anslutna medlemsstaterna för sådana brott. Nationella åklagare i medlemsstaterna som inleder förundersökningar för dessa brott måste informera Eppo, som därefter kan överta utredningen.

3.2 Europeiska åklagarmyndighetens organisation

Enligt Eppo-förordningen ska Eppo vara ett odelbart unionsorgan, som ska verka som en enda myndighet med en decentraliserad struktur. Eppos säte och centrala nivå finns i Luxemburg.

Eppos centrala nivå består av ett kollegium, permanenta avdelningar, en europeisk chefsåklagare, två biträdande europeiska

chefsåklagare, en europeisk åklagare från respektive ansluten medlemsstat och en administrativ direktör. Den europeiske chefsåklagaren leder Eppo, organiserar dess arbete och företräder myndigheten i kontakter med EU-institutioner, medlemsstater och stater utanför EU. Kollegiet består av den europeiska chefsåklagaren och de europeiska åklagarna från de anslutna medlemsstaterna. Kollegiet ansvarar för allmän tillsyn över verksamheten samt har att fatta beslut i strategiska och allmänna frågor som uppstår vid behandlingen av enskilda ärenden. De permanenta avdelningarna kontrollerar, samordnar och leder utredningar och lagföring som genomförs av europeiska delegerade åklagare (se nedan). Den europeiske åklagaren övervakar, på den permanenta avdelningens vägnar, de utredningar och lagföringar som bedrivs i hans eller hennes ursprungsmedlemsstat.

Den decentraliserade nivån av Eppo består av europeiska delegerade åklagare som är placerade i de anslutna medlemsstaterna. Det ska finnas två eller flera europeiska delegerade åklagare i varje ansluten medlemsstat, som nominerats av medlemsstaten och utnämnts av kollegiet. De europeiska delegerade åklagarna utses för en period om fem år, som kan förnyas, och ska under perioden vara aktiva medarbetare i åklagarväsendet eller rättsväsendet i den medlemsstat som nominerat dem. De europeiska delegerade åklagarna ansvarar för brottsutredningar och lagföringar som de har inlett, tilldelats eller övertagit. De europeiska delegerade åklagarna agerar på Eppos vägnar i sina respektive medlemsstater. De har samma befogenheter som nationella åklagare, utöver de särskilda befogenheter och den särskilda ställning som tillkommer dem enligt Eppo-förordningen. De har dock ingen självständig ställning utan lyder under åklagarna på den centrala nivån som fattar beslut i fråga om bl.a. åtal och överklagande. När de europeiska delegerade åklagarna agerar inom ramen för sitt uppdrag i Eppo ska de vara oberoende av sina nationella åklagarmyndigheter och inte ha några skyldigheter gentemot dem. I den utsträckning det inte hindrar dem från att fullgöra sina skyldigheter enligt Eppo-förordningen får de även utöva verksamhet som nationella åklagare.

De europeiska delegerade åklagarna ska ha samma rätt att anlita nationella myndigheter för olika utredningsåtgärder som en nationell åklagare har. De europeiska delegerade åklagarna ska förses med de resurser som de behöver för att fullgöra sina uppgifter enligt

Eppo-förordningen och för att vara integrerade i de nationella åklagarmyndigheterna. De europeiska delegerade åklagarna ska ha samma rätt att begära eller beordra alla de åtgärder som är tillgängliga för nationella åklagare.

4 Betänkandet En europeisk åklagarmyndighet i Sverige

I november 2019 fick en särskild utredare i uppdrag att föreslå nödvändiga kompletterande bestämmelser till Eppo-förordningen, att analysera behovet av författningsändringar och andra åtgärder som krävs för att Sverige ska kunna ansluta sig till Eppo-förordningen och att lämna förslag till sådana författningsändringar och andra åtgärder. Syftet var att åstadkomma en ändamålsenlig nationell reglering och organisation. Utredningen antog namnet Eppo-utredningen. Uppdraget redovisades den 15 december 2020 genom betänkandet En europeisk åklagarmyndighet i Sverige (SOU 2020:74).

Eppo-utredningen konstaterade att svensk lagstiftning allmänt sett redan uppfyller de flesta kraven i Eppo-förordningen. Ett behov för vissa bestämmelser som kompletterar Eppo-förordningen fanns dock, varför Eppo-utredningen föreslog att en ny lag om svenska åklagare i Eppo skulle införas. Man föreslog även att en ny förordning för vissa regleringar, som inte behöver finnas i lag, skulle komplettera den nya lagen. En del av den lagstiftning som Eppo-utredningen föreslog skulle tas in i befintliga lagar och förordningar.

Eppo-utredningen föreslog att svenska europeiska delegerade åklagare ska vara särskilda åklagare när de utför uppgifter för Eppo. Med detta förslag klargjordes det att den svenska självständighetsprincipen för svenska åklagare inte gäller för dem när de arbetar för Eppo. Detta var nödvändigt, eftersom Eppo-förordningen föreskriver att och inte åklagarna som har det yttersta ansvaret för utredning och lagföring.

Eppo-förordningen förutsätter att de svenska europeiska delegerade åklagarna ska ha dubbla anställningar. Eppo-utredningen föreslog därför att de svenska europeiska delegerade åklagarna skulle

vara anställda både av Eppo och i det svenska åklagarväsendet. De svenska europeiska delegerade åklagarna föreslogs placeras vid Ekobrottsmyndigheten och ha en tillsvidareanställning där samt behörighet att utföra åklagaruppgifter i hela landet. Eppo-utredningen ansåg inte att frågan om tjänstledighet från den svenska anställningen för att utöva Eppo-anställningen borde författningsregleras särskilt, jämför 5 a § tjänstledighetsförordningen (1984:111), men föreslog ett undantag från reglerna om bisysslor i lagen (1994:260) om offentlig anställning för de svenska europeiska delegerade åklagarna för att tydliggöra att anställningen hos Eppo inte är en otillåten bisyssla. Eppo-utredningen ansåg även att Eppo bör ha arbetsledningsrätten för de svenska europeiska delegerade åklagarna när de agerar i den rollen, men att Ekobrottsmyndigheten samtidigt bör ha ett grundläggande arbetsgivaransvar även när de svenska europeiska delegerade åklagarna utför arbete för Eppo.

Eppo-utredningens förslag har remissbehandlats. Flera remissinstanser framförde synpunkter på att en fullständig utredning inte lagts fram avseende vissa arbetsrättsliga frågor och frågor om social trygghet.

5 EU:s personalbestämmelser för europeiska delegerade åklagare

5.1 Eppo-förordningens personalbestämmelser

Artikel 96 i Eppo-förordningen innehåller allmänna bestämmelser om Eppos personal. Av artikel 96.5 framgår att protokollet om Europeiska gemenskapernas immunitet och privilegier gäller för Europeiska åklagarmyndigheten och dess anställda.

För de europeiska delegerade åklagarnas anställningsvillkor och ställning gäller särskilt artikel 96.6 i Eppo-förordningen. Av artikeln framgår att de europeiska delegerade åklagarna ska vara anställda hos Eppo som särskilda rådgivare i enlighet med artiklarna 5, 123 och 124 i förordning nr 31 (EEG), nr 11 (EKSG) om tjänsteföreskrifter för tjänstemän och anställningsvillkor för övriga anställda i Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen (EU:s anställningsvillkor). Av EU:s anställningsvillkor framgår att den som anställs som särskild rådgivare inte har rätt till sociala förmåner, pension eller försäkringsskydd från EU.

Av artikel 96.6 i Eppo-förordningen framgår vidare att de behöriga nationella myndigheterna ska underlätta utövandet av de europeiska delegerade åklagarnas uppgifter inom ramen för Eppo-förordningen och avstå från varje agerande eller inriktning som kan skada deras karriär eller ställning inom det nationella åklagarväsendet. I synnerhet ska de behöriga nationella myndigheterna förse de europeiska delegerade åklagarna med de resurser och den utrustning som de behöver för utövandet av sin verksamhet i enlighet med Eppo-förordningen och se till att de är fullständigt integrerade i sina nationella åklagarmyndigheter. Det ska säkerställas att det finns tillräckliga arrangemang för att de europeiska delegerade åklagarnas rättigheter som har anknytning till

social trygghet, pension och försäkringsskydd enligt nationell lagstiftning ska bibehållas. Det ska också säkerställas att de europeiska delegerade åklagarnas totala lön inte är lägre än vad den skulle ha varit om den berörda åklagaren hade fortsatt arbeta endast som nationell åklagare. Ansvaret för de europeiska delegerade åklagarnas allmänna arbetsvillkor och arbetsmiljö ska ligga på de behöriga nationella rättsliga myndigheterna.

Av artikel 91.4 i Eppo-förordningen framgår det att de europeiska delegerade åklagarnas lön som särskilda rådgivare ingår i Eppos utgifter. Deras lön ska enligt skäl 116 i Eppo-förordningens ingress fastställas i ett direkt avtal och bör grundas på ett särskilt beslut av kollegiet. Eppo ska även betala ersättningen till de europeiska delegerade åklagarna för det arbete som de utför som nationella åklagare enligt artikel 13.3 i Eppo-förordningen. Medlemsstaten ska ersätta Eppo för arbetet som utförs som nationell åklagare (artikel 22 i Europeiska åklagarmyndighetens kollegiums beslut av den 29 september 2020 om fastställande av bestämmelser om anställningsvillkoren för de Europeiska delegerade åklagarna, nedan Eppos anställningsvillkor). Av artikel 12 i protokollet om Europeiska gemenskapens immunitet och privilegier framgår det att de europeiska delegerade åklagarna är skyldiga att betala skatt till unionen på de löner och arvoden de får av unionen enligt de villkor och det förfarande som Europaparlamentet och rådet har fastställt. De ska vara befriade från nationella skatter på de löner och arvoden de får av unionen.

Enligt artikel 114.c i Eppo-förordningen ska kollegiet anta regler för anställningsvillkor, prestationskriterier, otillräcklig yrkesskicklighet, rättigheter och skyldigheter för de europeiska delegerade åklagarna, däribland regler för förebyggande och hantering av intressekonflikter.

5.2 EU:s anställningsvillkor

Enligt artikel 5 i EU:s anställningsvillkor avses med särskild rådgivare den som på grund av sina särskilda kvalifikationer och trots annan yrkesverksamhet är anställd för att biträda en av unionsinstitutionerna, antingen regelbundet eller i perioder, och

som avlönas via de totala anslagen för detta syfte i denna institutions budgetavsnitt.

Enligt artikel 123.1 i anställningsvillkoren ska en särskild rådgivares lön fastställas genom en direkt överenskommelse mellan denne och den myndighet som avses i artikel 6 första stycket. En särskild rådgivares anställningsavtal får inte överskrida två år. Det ska kunna förlängas.

I punkt 2 i artikeln föreskrivs att en institution som avser att rekrytera en särskild rådgivare eller förlänga hans anställningsavtal ska anmäla detta till den budgetansvariga myndigheten och ange den planerade lönen. Innan anställningsavtalet slutgiltigt ingås ska det, om en ledamot av denna myndighet eller institution så begär inom en månad från dagen för anmälan, föras en diskussion med den budgetansvariga myndigheten om den föreslagna lönen.

Enligt artikel 124 i anställningsvillkoren ska artiklarna 1c, 1d, 11, 11a, 12 och 12a, artikel 16 första stycket, artiklarna 17, 17a, 19, 22, 22a och 22b, artikel 23 och artikel 25 andra stycket i tjänsteföreskrifterna om tjänstemännens rättigheter och skyldigheter samt artiklarna 90 och 91 i tjänsteföreskrifterna om överklaganden tillämpas på de särskilda rådgivarna på motsvarande sätt. De artiklar det hänvisas till ger inte de särskilda rådgivarna någon rätt till sociala förmåner, pension eller försäkringsskydd.

5.3 Europeiska åklagarmyndighetens anställningsvillkor

I tredje kapitlet i Europeiska åklagarmyndighetens kollegiums beslut den 29 september 2020 om fastställande av bestämmelser om anställningsvillkoren för de europeiska delegerade åklagarna (Eppos anställningsvillkor) finns ytterligare bestämmelser om arbetsvillkor och social trygghet.

Enligt artikel 8 i Eppos anställningsvillkor ska, på motsvarande sätt som enligt artikel 55.1 i EU:s anställningsvillkor, europeiska delegerade åklagare alltid stå till Eppos förfogande. Arbetstidsplanen ska bestämmas utifrån de bestämmelser som är tillämpliga på nationella åklagare i respektive europeisk delegerad åklagares deltagande medlemsstat. För arbetad övertid och tillgängligheten utanför den ordinarie arbetstiden, i enlighet med kraven på tjänsten,

ska de europeiska delegerade åklagarna ha rätt till tjänstetillägg till schablonbeloppet 400 EUR per månad.

Enligt artikel 9 i Eppos anställningsvillkor ska de europeiska delegerade åklagarnas rättigheter i samband med årlig ledighet vara de som regleras av respektive nationella bestämmelser och förordningar som är tillämpliga på åklagare som arbetar inom de nationella tjänster som de förblir medlemmar i. De europeiska delegerade åklagarna ska dra nytta av de nationella reglerna för allmänna helgdagar som gäller för åklagare som arbetar inom de nationella tjänster som de förblir medlemmar i. Med hänsyn till kraven i samband med tjänstens kontinuitet ska begäran om ledighet godkännas av den europeiska chefsåklagaren, som får delegera denna uppgift till den övervakande europeiska åklagaren.

Enligt artikel 10 i Eppos anställningsvillkor är de europeiska delegerade åklagarnas rättigheter i samband med sjukledighet de som fastställs i de nationella bestämmelserna. Medan den europeiska delegerade åklagaren är sjukledig ska Eppo betala lön enligt artikel 14.1 i Eppos anställningsvillkor på samma villkor som de som föreskrivs i de nationella bestämmelserna, såvida inte sådana berättigade utbetalningar omfattas av det nationella sjukförsäkringssystemet.

Enligt artikel 11 i Eppos anställningsvillkor ska de europeiska delegerade åklagarna dra nytta av de nationella bestämmelserna om moderskap, faderskap och föräldraledighet. Medan den europeiska delegerade åklagaren är föräldraledig ska Eppo betala lön enligt artikel 14.1 i Eppos anställningsvillkor på samma villkor som de som föreskrivs i de nationella bestämmelserna, såvida inte sådana berättigade utbetalningar omfattas av det nationella sociala trygghetssystemet.

Om den totala nettoersättningen från Eppo till den europeiska delegerade åklagaren är lägre än vad den skulle ha varit om personen hade varit kvar som nationell åklagare, har personen efter ansökan rätt till löneutfyllnad av Eppo så att den totala nettoersättningen från Eppo blir densamma som den totala nationella nettoersättningen (artikel 16 i Eppos anställningsvillkor). Det är alltså Eppo, och inte medlemsstaterna, som ser till att, i enlighet med artikel 96.6 i Eppoförordningen, säkerställa att de europeiska delegerade åklagarnas totala lön inte är lägre än vad den skulle ha varit om den berörda åklagaren hade arbetat endast som nationell åklagare.

6 Svenska författningsbestämmelser om social trygghet

6.1 Inledning

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (EU-förordningen om samordning av de sociala trygghetssystemen) bestämmer vilket av medlemsstaternas sociala trygghetssystem som är tillämpligt på en viss person och utgår från att en person ska omfattas av bara en medlemsstats lagstiftning (artikel 11.1).

De allra flesta författningsbestämmelserna i Sverige om rättigheter som har anknytning till social trygghet, pension och försäkringsskydd har samlats i socialförsäkringsbalken.

Dessutom finns bestämmelser om sjuklön från arbetsgivaren under viss tid i lagen (1991:1047) om sjuklön, se avsnitt 6.4.

Allmänna bestämmelser om en persons rätt till bistånd för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt finns i socialtjänstlagen (2001:453), men sådant bistånd bedöms knappast i praktiken komma i fråga för de svenska europeiska delegerade åklagarna. Det är den kommun där den enskilde vistas som ansvarar för stöd och hjälp och anställningen som svensk europeisk delegerad åklagare påverkar inte i sig rätten till bistånd (men kan förstås, liksom andra anställningar och försörjningsmöjligheter, inverka på möjligheten att få bistånd).

Det finns också bestämmelser om arbetslöshetsförsäkring, men den förmånen blir inte aktuell för de svenska europeiska delegerade åklagarna, som efter avslutat uppdrag ska fortsätta att arbeta i sin tillsvidareanställning hos Ekobrottsmyndigheten.

Det finns även andra författningsbestämmelser om det som kan kallas för social trygghet och som i praktiken inte är aktuella för de svenska europeiska delegerade åklagarna, t.ex. de numera upphävda bestämmelserna i förordningen (1990:1361) om lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar.

Därutöver har de svenska europeiska delegerade åklagarna, som bor och arbetar i Sverige och dessutom, i enlighet med 5 § lagen (1994:260) om offentlig anställning, är svenska medborgare, rätt till offentlig hälso- och sjukvård i Sverige.

6.2 EU-förordningen om samordning av de sociala trygghetssystemen

Enligt artikel 11.3 b i EU-förordningen om samordning av de sociala trygghetssystemen ska en offentligt anställd omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat till vilken den förvaltning som sysselsätter denne hör.

Enligt Eppo-förordningen ska de europeiska delegerade åklagarna under sin mandatperiod vara aktiva medarbetare i åklagarväsendet eller rättsväsendet i den medlemsstat som nominerat dem (artikel 17.2). De svenska europeiska delegerade åklagarna ska alltså (också) vara offentligt anställda i Sverige (hos Ekobrottsmyndigheten) och de omfattas därför av lagstiftningen i Sverige om sociala trygghetssystem.

6.3 Socialförsäkringsbalken

6.3.1 Inledning

I 4–7 kap. socialförsäkringsbalken finns allmänna bestämmelser om förutsättningar för socialförsäkringsskyddet, medan följande kapitel i balken innehåller särskilda bestämmelser om de olika förmåner som finns, bl.a. särskilda förutsättningar för respektive förmån.

6.3.2 Allmänna förutsättningar för socialförsäkringskyddet

Det finns enligt socialförsäkringsbalken bosättningsbaserade förmåner (5 kap.), arbetsbaserade förmåner (6 kap.) och övriga förmåner (7 kap.).

De bosättningsbaserade förmånerna förutsätter enligt huvudregeln att personen har sitt egentliga hemvist i Sverige. Det kommer de svenska europeiska delegerade åklagarna att ha. I 5 kap 5 § socialförsäkringsbalken finns i och för sig ett undantag för personer med immunitet, men det är inte tillämpligt på de svenska europeiska delegerade åklagarna, eftersom de inte omfattas av de immunitetskonventioner som det hänvisas till i bestämmelsen.

De arbetsbaserade förmånerna förutsätter enligt huvudregeln förvärvsarbete i verksamhet i Sverige. Det kommer de svenska europeiska delegerade åklagarna att ha när de hos Ekobrottsmyndigheten i Sverige arbetar för den myndigheten eller Eppo. Även här finns ett undantag för personer med immunitet (6 kap. 5 § socialförsäkringsbalken), men inte heller det är av tidigare nämnt skäl tillämpligt på de svenska europeiska delegerade åklagarna.

De övriga förmånerna avser statligt personskadeskydd, krigsskadeersättning till sjömän och smittbärrersättning. De två förstnämnda förmånerna är inte aktuella för de svenska europeiska delegerade åklagarna. Försäkrade för smittbärrersättning är alla smittbärare enligt definitionen i 46 kap. 3 § socialförsäkringsbalken, dvs. även de svenska europeiska delegerade åklagarna om de skulle vara smittbärare.

6.3.3 Kravet på sjukpenninggrundande inkomst

Flera av förmånerna enligt socialförsäkringsbalken är beroende av att personen har en sjukpenninggrundande inkomst, s.k. SGI. Sjukpenninggrundande inkomst är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete bl.a. som arbetstagarare i allmän eller i enskild tjänst (25 kap. 2 § socialförsäkringsbalken). För att sjukpenninggrundande inkomst ska kunna fastställas krävs dessutom bl.a. att den försäkrades årliga inkomst kommer från arbete i Sverige (25 kap. 3 § socialförsäkringsbalken). De svenska europeiska delegerade

åklagarna anses som nämnts som försäkrade för arbetsbaserade förmåner och kommer att utföra arbete i Sverige som arbetstagare i allmän eller i enskild tjänst och uppfyller således förutsättningarna för att få en sjukpenninggrundande inkomst fastställd. I praktiken fastställs den sjukpenninggrundande inkomsten, om den grundas enbart på inkomst av anställning, med ledning av uppgifter som härrör från arbetsgivardeklarationer enligt 26 kap. 4 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Vid beräkningen av sjukpenninggrundande inkomst ska det bortses från inkomster som överstiger 10,0 prisbasbelopp (483 000 kr för 2022) i årlig inkomst (25 kap. 5 § socialförsäkringsbalken).

6.3.4 Kravet på pensionsgrundande inkomst

En del av förmånerna enligt socialförsäkringsbalken förutsätter att personen har en pensionsgrundande inkomst, som beräknas årligen av Skatteverket. Den försäkrades pensionsgrundande inkomst för ett år utgörs enligt huvudregeln bl.a. av summan av hans eller hennes inkomster av anställning. Som inkomst av anställning räknas bl.a. lön eller annan ersättning i pengar eller annan avgiftspliktig förmån som en försäkrad har fått som arbetstagare i allmän eller enskild tjänst. Till grund för beräkningen av den pensionsgrundande inkomsten ett visst år läggs den försäkrades beslut om statlig inkomstskatt för det året. Pensionsgrundande inkomst av anställning, som den försäkrade enligt inkomstskattelagen (1999:1229) inte är skattskyldig för i Sverige, bestäms med ledning av en kontrolluppgift eller uppgifter i en arbetsgivardeklaration enligt skatteförfarandelagen (2011:1244).

Vid beräkningen av pensionsgrundande inkomst ska det bortses från inkomster som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp (532 500 kr för 2022) under intjänandeåret (59 kap. 4 § socialförsäkringsbalken).

6.3.5 Övriga särskilda förutsättningar för förmåner

För respektive förmån enligt socialförsäkringsbalken finns varierande särskilda förutsättningar, utöver de allmänna förutsättningarna för bosättnings- och arbetsbaserade förmåner och kraven i vissa fall på sjukpenninggrundande inkomst och

pensionsgrundande inkomst. Att en person är svensk europeisk delegerad åklagare, som bor och arbetar i Sverige, påverkar inte möjligheterna att uppfylla dessa särskilda förutsättningar, som kan handla om t.ex. ålder, föräldraskap, graviditet och arbetsförmåga.

6.4 Lagen om (1991:1047) om sjuklön

I lagen (1991:1407) om sjuklön regleras en arbetstagares rätt till lön och andra anställningsförmåner från sin arbetsgivare vid sjukdom. Lagen är tvingande med vissa undantag (2 och 2 a §§ lagen om sjuklön). Sjuklön betalas vid sjukdom som sätter ned arbetsförmågan (4 § lagen om sjuklön) under förutsättning att arbetstagaren anmält sjukdomsfallet till arbetsgivaren (8 § första stycket lagen om sjuklön). Sjuklöneperioden är de 14 första dagarna i sjukperioden. Från och med den sjunde kalenderdagen efter dagen för sjukanmälan är arbetsgivaren endast skyldig att betala sjuklön om arbetstagaren styrker nedsättning av arbetsförmågan genom intyg från läkare eller tandläkare (8 § andra stycket lagen om sjuklön). Om det finns särskilda skäl, kan arbetsgivaren eller Försäkringskassan begära att arbetstagaren lämnar in ett intyg från läkare eller tandläkare för att styrka sin nedsättning av arbetsförmågan tidigare än sju dagar efter sjukanmälan (10 och 10 a §§ lagen om sjuklön). Arbetstagaren ska lämna arbetsgivaren en skriftlig försäkran om att han eller hon varit sjuk och i vilken omfattning arbetsförmågan varit nedsatt på grund av sjukdomen (9 § lagen om sjuklön). Arbetsgivaren är inte skyldig att betala ut sjuklönen innan arbetstagaren har lämnat en sådan försäkran. Sjuklönen är 80 procent av anställningsförmånerna och det ska göras ett karensavdrag som motsvarar ungefär en dagslön (6 § lagen om sjuklön).

En arbetsgivare ska vid sjukdomsfall som gett arbetstagare rätt till sjuklön anmäla detta till Försäkringskassan, om sjukperioden och anställningen fortsätter efter sjuklöneperiodens utgång, dvs. längre än 14 dagar (12 § lagen om sjuklön). En arbetsgivare som inte fullgör denna skyldighet kan dömas till böter (19 § lagen om sjuklön). En arbetsgivare ska i samband med sådan arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244) lämna uppgift

om sin kostnad för sjuklön, inklusive avgifter och skatt (17 b § lagen om sjuklön).

7 Kollektivavtal om social trygghet för åklagare

Flera betydande rättigheter som har anknytning till social trygghet, pension och försäkringsskydd fastställs i Sverige inte i lagstiftning utan i kollektivavtal. Arbetsgivarverket har monopol på att sluta kollektivavtal för statens räkning med arbetstagarorganisationer, men kan delegera sin behörighet. En myndighet som är bunden av kollektivavtal ska, enligt 7 § förordningen (1976:1021) om statliga kollektivavtal, m.m., tillämpa avtalet även på arbetstagare som inte omfattas av avtalet eller annat tillämpligt kollektivavtal, dvs. även på arbetstagare som inte är medlemmar i den kollektivavtalslutande arbetstagarorganisationen.

Det grundläggande kollektivavtalet för åklagare är villkorsavtal-T mellan Arbetsgivarverket och Saco-S. I avtalet finns bl.a. bestämmelser om sjuk- och föräldrapenningtillägg, som kompletterar förmånerna enligt socialförsäkringsbalken, och om ersättning för sjukvårdskostnader.

För åklagare gäller vidare pensionsavtal för arbetstagare inom det statliga avtalsområdet 2016 (PA 16), som också kompletterar förmånerna enligt socialförsäkringsbalken genom bestämmelser om tjänstepension. Det finns vidare avtal om statens tjänstegrupplivförsäkring (TGL-S).

8 Finansieringen av den sociala tryggheten i Sverige

För anställda finansieras förmånerna enligt socialförsäkringsbalken, och till största delen förmånerna i arbetslöshetsförsäkringen, genom arbetsgivaravgifterna, som beräknas som 19,80 procent av lönen, och betalas av arbetsgivaren, jämte egenavgifter som betalas av den som har avgiftspliktig inkomst.

Förmånerna enligt socialtjänstlagen (2001:453) och för offentlig hälso- och sjukvård finansieras genom det allmänna skatteuttaget.

Förmåner enligt kollektivavtal finansieras enligt vad som föreskrivs i kollektivavtalet.

ÖVERVÄGANDEN OCH FÖRSLAG

9 Utgångspunkter

Enligt Eppo-utredningens förslag ska de svenska europeiska delegerade åklagarna ha en tillsvidareanställning hos Ekobrottsmyndigheten som de är, helt eller delvis, tjänstlediga från för deltagandet i Eppos verksamhet. Hur stor andel av arbetstiden de svenska europeiska delegerade åklagarna ska ägna åt verksamhet för Eppo, och därmed tjänstledighetsgraden, får bestämmas i det avtal mellan Ekobrottsmyndigheten och den europeiske chefsåklagaren enligt artikel 22 i Eppos anställningsvillkor som är en förutsättning för att de svenska europeiska delegerade åklagarna ska kunna ägna sig åt verksamhet för Ekobrottsmyndigheten. Eppo ska dock betala de svenska europeiska delegerade åklagarnas hela lön, dvs. Ekobrottsmyndigheten behöver inte betala dem någon lön ens för den tid de ägnar sig åt verksamhet för myndigheten. I stället ska Sverige enligt den nämnda artikeln ersätta Eppo för det faktiska arbete som utförts som nationell åklagare. Det bedöms inte vara fråga om någon sådan situation som avses i lagen (2012:854) om uthyrning av arbetstagare eller Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/104/EG av den 19 november 2008 om arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag, bl.a. eftersom Eppo inte bedöms falla under tillämpliga definitioner av bemanningsföretag.

Att de svenska europeiska delegerade åklagarna har en anställning hos Ekobrottsmyndigheten innebär att anställningstid tillgodoräknas dem vid tillämpningen av författningsbestämmelser som fäster avseende vid anställningstid (om inte annat framgår av dessa bestämmelser). Detsamma bedöms gälla enligt motsvarande bestämmelser i kollektivavtal.

Ekobrottsmyndigheten har arbetsledningsrätten för de svenska europeiska delegerade åklagarna (bara) när de ägnar sig åt verksamhet för myndigheten.

Vilka rättigheter och skyldigheter samt ansvar Eppo ska ha i fråga om de svenska europeiska delegerade åklagarna i anställningen som särskilda rådgivare hos Eppo och när de ägnar sig åt verksamhet för Eppo regleras i princip inte i svensk lagstiftning utan av EU:s regelverk. Av artikel 6 i Eppo-förordningen följer exempelvis att Europeiska åklagarmyndigheten ska vara oberoende och att medlemsstaterna inte ska försöka påverka myndigheten vid utförandet av dess uppgifter.

När de svenska europeiska delegerade åklagarna ägnar sig åt verksamhet för Ekobrottsmyndigheten har dock myndigheten det fulla arbetsgivaransvaret enligt svensk lagstiftning, trots att myndigheten inte betalar dem någon lön. Det faktum att Ekobrottsmyndigheten är en arbetsgivare som inte betalar någon lön kan dock påverka tillämpningen av den svenska lagstiftningen. En arbetstagare som inte har rätt till någon lön av sin (ena) arbetsgivare har t.ex. inte vid arbetsoförmåga på grund av sjukdom rätt att ”behålla” någon lön från denne enligt lagen (1991:1047) om sjuklön.

10 Konsekvenserna av att Eppo betalar hela lönen

10.1 Inledning

De svenska europeiska delegerade åklagarnas rättigheter som har anknytning till social trygghet, pension och försäkringsskydd berörs avsnitt 12. I detta avsnitt tas upp andra konsekvenser av att Eppo ska betala deras hela lön och att Ekobrottsmyndigheten följaktligen inte enligt Eppo-förordningen ska betala dem någon lön alls, ens om de utför arbete för myndigheten. Frågan om socialavgifter ska betalas för de svenska europeiska delegerade åklagarna berörs dock särskilt i avsnitt 11.

10.2 Rätt till lön enligt kollektivavtal?

Sedan gammalt anses på det statliga området en ämbetsman ha rätt till sin lön på grund av att han eller hon har tilldelats en statlig anställning/tjänst/befattning (och inte för att han eller hon arbetar eller står till förfogande för att utföra arbete). De kollektivavtal om lön som numera är tillåtna på det statliga området bygger på denna förutsättning och innehåller förhållandevis omfattande bestämmelser om löneavdrag i olika situationer. Huvudregeln är att en arbetstagare vid ledighet eller annan frånvaro från arbetet ska ha löneavdrag (6 kap. 1 §, jämför 9 kap. 2 §, i villkorsavtal-T). Till den del de svenska europeiska delegerade åklagarna är tjänstlediga finns således ingen rätt till lön enligt kollektivavtal. Om de svenska europeiska delegerade åklagarna, såsom förutsätts i Eppo-förordningen, är bara delvis tjänstlediga och arbetar delvis som nationella åklagare, uppkommer frågan om det enligt kollektivavtal finns en rätt till lön.

I villkorsavtal-T verkar inte finnas någon bestämmelse om löneavdrag som kan tillämpas på den som i en statlig anställning faktiskt utför arbete som nationell åklagare. Å andra sidan verkar inte heller frågan om vem som för statens räkning kan betala ut lön vara reglerad i det kollektivavtalet. Frågor om lön, och löneavdrag, beträffande statligt anställda är emellertid en uppgift för staten såsom arbetsgivare och berörda arbetstagarorganisationer att reglera i kollektivavtal och inte en uppgift för staten såsom lagstiftare. För den händelse det bedöms nödvändigt med en särskild bestämmelse om löneavdrag får det förutsättas att kollektivavtalsparterna tar hand om den frågan.

10.3 Lagstiftning som förutsätter rätt till lön

Även utanför området för social trygghet, pension och försäkringsskydd kan det finnas lagstiftning som förutsätter att arbetstagaren har rätt till lön från sin arbetsgivare. En arbetstagarare som blivit uppsagd har t.ex. enligt 12 § lagen (1982:80) om anställningsskydd rätt att under uppsägningstiden behålla sin lön, även om arbetstagaren inte får några arbetsuppgifter alls eller får andra arbetsuppgifter än tidigare. Den som inte har rätt till någon lön kan då inte heller ”behålla” den under uppsägningstiden. I andra fall är det t.ex. månadslönens storlek som har betydelse, se exempelvis 39 § i den nyssnämnda lagen om beräkningen av s.k. normerat skadestånd när en dom om t.ex. ogiltigförklaring av ett avskedande inte följs.

Det är svårt att göra en fullständig kartläggning av lagstiftning, utanför området för social trygghet, pension och försäkringsskydd, som förutsätter att arbetstagaren har rätt till lön från sin arbetsgivare. Det har dock inte identifierats någon bestämmelse som i praktiken kan vara aktuell för de svenska europeiska delegerade åklagarna.

10.4 Beskattning av lönen till de svenska europeiska delegerade åklagarna?

Protokollet om Europeiska gemenskapernas immunitet och privilegier ska gälla för Europeiska åklagarmyndigheten och dess

anställda, inklusive de europeiska delegerade åklagarna (artikel 96.5 i Eppo-förordningen). Enligt artikel 13 i det protokollet ska unionens tjänstemän och övriga anställda vara befriade från nationella skatter på de löner och arvoden de får av unionen. Det finns således inte möjlighet att till någon del i Sverige beskatta den lön de svenska europeiska delegerade åklagarna får från Eppo.

11 Socialavgifter

Förslag: Den myndighet hos vilken den svenska europeiska delegerade åklagaren är anställd, dvs. Ekobrottsmyndigheten ska betala arbetsgivaravgifter på en avgiftspliktig ersättning som motsvarar den avgiftspliktiga ersättning de svenska europeiska delegerade åklagarna skulle ha haft om de arbetat enbart för Ekobrottsmyndigheten. Allmän löneavgift ska dock inte betalas. Ekobrottsmyndigheten ska lämna arbetsgivardeklaration för de svenska europeiska delegerade åklagarna.

Svenska europeiska delegerade åklagare ska till sin anställningsmyndighet, dvs. Ekobrottsmyndigheten, anmäla frånvaro från sin befattning och ange orsaken till frånvaron samt anmäla när de åter arbetar i sin befattning.

I enlighet med artikel 96.6 i Eppo-förordningen är Eppo inte skyldig att göra några avgiftsinbetalningar (inom EU eller i Sverige) för social trygghet, pension och försäkringsskydd för anställningen som svensk europeisk delegerad åklagare.

Enligt utredningsuppdraget (se bilaga) ska det göras en analys av om socialavgifter (som utgörs av arbetsgivaravgifter och egenavgifter) ska betalas på den del som är hänförlig till arbete åt Eppo. Eftersom bara Eppo ska betala de svenska europeiska delegerade åklagarna ersättning för arbete och det följer av Eppo-förordningen, och möjligen också protokollet om Europeiska gemenskapens immunitet och privilegier, att Eppo inte är skyldig att göra några avgiftsinbetalningar i Sverige, kommer enligt nuvarande lagstiftning inte några socialavgifter att betalas i Sverige baserat på ersättningen från Eppo till den del som är hänförlig till arbete åt Eppo.

Enligt utredningsuppdraget behöver även frågan om hur de svenska europeiska delegerade åklagarnas tillgång till social trygghet ska finansieras ses över. I avsnitt 8 har det redogjorts för hur den sociala tryggheten i Sverige finansieras, och av avsnitt 12.1 framgår att den sociala tryggheten, i den utsträckning den är beroende av att personen har lön, som utgångspunkt bör utgå från den lön som den svenska europeiska delegerade åklagaren skulle ha haft om han eller hon arbetat enbart som nationell åklagare. I praktiken gäller frågeställningen om Ekobrottsmyndigheten, för att finansiera den offentliga sociala tryggheten, bör betala arbetsgivaravgifter baserat på den ersättning de svenska europeiska delegerade åklagarna skulle ha haft om de arbetat enbart som nationella åklagare.

Det kommer förmodligen att vid varje tidpunkt vara högst två personer som arbetar som svenska europeiska delegerade åklagare. Mot den bakgrunden kan det förefalla överdrivet att för dem införa särskilda regler om betalning av arbetsgivaravgifter. Det är emellertid en viktig princip, för robustheten i socialförsäkringssystemet, att det betalas socialavgifter för alla som är försäkrade. Dessutom gör betalningen av arbetsgivaravgifter, som medför skyldighet att lämna arbetsgivardeklaration, att de svenska europeiska delegerade åklagarna mer eller mindre automatiskt får korrekt beräknad sjukpenning- och pensionsgrundande inkomst, eftersom beräkningen då på sedvanligt sätt kan baseras på uppgifter som härrör från arbetsgivardeklarationer.

Därför lämnas det förslag till författningsändringar som gör att Ekobrottsmyndigheten ska betala arbetsgivaravgifter baserat på den avgiftspliktiga ersättning de svenska europeiska delegerade åklagarna skulle ha haft om de arbetat enbart för myndigheten. Det är fråga om en ändring (ett nytt andra stycke) i 2 kap. 3 § socialavgiftslagen (2000:980). Allmän löneavgift, som inte är destinerad till att finansiera någon särskild förmån, bör dock inte behöva betalas, utan bara de arbetsgivaravgifter som faktiskt finansierar förmåner. Det kräver en ändring i 1 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift.

Genom att det anges i socialavgiftslagen att Ekobrottsmyndigheten ska betala arbetsgivaravgifter ska Ekobrottsmyndighetens månatliga arbetsgivardeklarationer, enligt 26 kap. 19 a § skatteförfarandelagen (2011:1244), innehålla uppgift om den ersättning på vilken arbetsgivaravgifter betalats avseende de svenska europeiska delegerade åklagarna, på motsvarande sätt som

svenska företags arbetsgivardeklarationer ska innehålla uppgift om utländska utbetalares utbetalningar i de fall som avses i 2 kap. 3 § första stycket socialavgiftslagen.

För att Ekobrottsmyndigheten ska kunna lämna korrekta arbetsgivardeklarationer behöver myndigheten kännedom om de svenska europeiska delegerade åklagarna är frånvarande och vad frånvaron beror på. Därför bör det, i den lag om svenska åklagare vid Europeiska åklagarmyndigheten som Eppo-utredningen föreslagit i SOU 2020:74, föreskrivas också att svenska europeiska delegerade åklagare ska till sin anställningsmyndighet, dvs. Ekobrottsmyndigheten, anmäla frånvaro från sin befattning och ange orsaken till frånvaron samt anmäla när de åter arbetar i sin befattning. Fullgör de svenska europeiska delegerade åklagarna inte den skyldigheten, kan arbetsrättsligt ansvar i anställningen hos Ekobrottsmyndigheten komma i fråga, t.ex. disciplinansvar enligt lagen (1994:260) om offentlig anställning.

12 Social trygghet

12.1 Inledning

Enligt utredningsuppdraget är utgångspunkten att de svenska europeiska delegerade åklagarna ska tillförsäkras rättigheter som har anknytning till social trygghet, pension och försäkringsskydd motsvarande de som finns i en nationell åklagaranställning. I den mån rättigheterna baseras på lön är det således den ersättning som de svenska europeiska delegerade åklagarna skulle ha fått om de arbetat enbart (100 procent) som nationella åklagare som har betydelse, inte ersättningen som de får från Eppo eller vad Ekobrottsmyndigheten betalar till Eppo för det arbete som utförts för myndigheten.

Av avsnitt 6.1 framgår att annan lagstiftning med anknytning till social trygghet, pension och försäkringsskydd än socialförsäkringsbalken och lagen (1991:1047) om sjuklön i praktiken inte är aktuell för de svenska europeiska delegerade åklagarna.

12.2 Social trygghet enligt lagstiftning

Förslag: Om Eppo inte betalar en svensk europeisk delegerad åklagare sjuklön i enlighet med lagen (1991:1047) om sjuklön, ska Ekobrottsmyndigheten göra det baserat på att åklagaren enbart arbetat för Ekobrottsmyndigheten och den ersättning åklagaren skulle ha haft då. Ekobrottsmyndigheten ska i sådant fall göra anmälan till Försäkringskassan i enlighet med 12 § lagen (1991:1047) om sjuklön.

Bedömning: Det behövs i övrigt ingen lagstiftningsåtgärd för att säkerställa att de svenska europeiska delegerade åklagarna får social trygghet, pension och försäkringsskydd enligt svensk lagstiftning på det sätt som krävs enligt Eppo-förordningen.

12.2.1 Socialförsäkringsbalken

Enligt artikel 96.6 i Eppo-förordningen ska det säkerställas att det finns tillräckliga arrangemang för att de europeiska delegerade åklagarnas rättigheter som har anknytning till social trygghet, pension och försäkringsskydd enligt nationell lagstiftning ska bibehållas.

Av avsnitt 6 framgår att (bara) det svenska trygghetssystemet ska tillämpas enligt EU-förordningen om samordning av de sociala trygghetssystemen på de i Sverige offentligt anställda svenska europeiska delegerade åklagarna. Av det avsnittet framgår vidare att de svenska europeiska delegerade åklagarna kommer att vara försäkrade enligt socialförsäkringsbalken för både bosättnings- och arbetsbaserade förmåner. Av samma avsnitt framgår också att sjukpenning- och pensionsgrundande inkomst kommer att fastställas för dem. Vid beräkningen av dessa inkomster ska det bortses från inkomster som överstiger vissa belopp per år (som högst 532 500 kr för 2022). Ingen åklagare som i dag är anställd hos Ekobrottsmyndigheten har lägre årlig inkomst för heltid än takbeloppet. Det får förutsättas att de som kommer i fråga som svenska europeiska delegerade åklagare arbetar heltid, eller är helt eller delvis lediga med rätt till socialförsäkringsförmåner, när de

tillsätts, vilket i praktiken är det som har betydelse för storleken på de inkomstbaserade förmånerna enligt socialförsäkringsbalken.

Genom att Ekobrottsmyndigheten betalar arbetsgivaravgifter och lämnar arbetsgivardeklaration för de svenska europeiska delegerade åklagarna baserat på den ersättning de skulle ha haft om de arbetat enbart för myndigheten (se avsnitt 11), kommer i praktiken sjukpenning- och pensionsgrundande inkomst att baseras på den ersättningen, vilket alltså ger rätt till inkomstbaserade socialförsäkringsförmåner på den högsta möjliga nivån. Skulle en svensk europeisk delegerad åklagare trots allt vilja ha sjukpenning- och pensionsgrundande inkomst baserad på de verkliga (kanske högre) inkomsterna från Eppo, kan åklagaren alltid själv anmäla sina icke beskattningsbara, men förmånsgrundande, inkomster till Försäkringskassan respektive Skatteverket. Därmed får Sverige anses ha säkerställt att det finns tillräckliga arrangemang för att de svenska europeiska delegerade åklagarnas rättigheter som har anknytning till social trygghet, pension och försäkringsskydd enligt nationell lagstiftning behålls. Någon särskild lagstiftningsåtgärd krävs således inte.

I fråga om arbetsskada bedöms det vara till Ekobrottsmyndigheten som de svenska europeiska delegerade åklagarna ska lämna underrättelse enligt 42 kap. 7 § första stycket socialförsäkringsbalken, även om arbetsskadan inträffat under den tid som de arbetat för Eppo. Ekobrottsmyndigheten ska göra skadeanmälan till Försäkringskassan enligt 42 kap. 10 § första stycket socialförsäkringsbalken om de svenska europeiska delegerade åklagarnas arbetsskador.

12.2.2 Lagen om (1991:1047) om sjuklön

Ekobrottsmyndigheten kan inte anses skyldig att betala de svenska europeiska delegerade åklagarna sjuklön enligt lagen (1991:1407) om sjuklön, eftersom dessa, även när de är friska och arbetar, inte får någon lön från myndigheten trots att de är arbetstagare (även) hos myndigheten.

Det är tveksamt om rätten till sjuklön de första 14 dagarna i en sjukperiod kan sägas vara en rättighet som har anknytning till social trygghet enligt svensk lagstiftning i den mening som avses i artikel

96.6 i Eppo-förordningen. För de första 14 dagarna i en sjukperiod har en arbetstagare med en svensk arbetsgivare som betalar lön rätt till sjuklön, med ett visst karensavdrag, av sin arbetsgivare enligt lagen om sjuklön. Enligt 27 kap. 9 § socialförsäkringsbalken om samordning med sjuklön lämnas inte sjukpenning på grundval av anställningsförmåner för tid som ingår i en sjuklöneperiod när den försäkrades arbetsgivare ska svara för sjuklön enligt lagen om sjuklön, se också 28 kap. 8 § socialförsäkringsbalken. Det är tveksamt om Eppo, såsom ett EU-organ, är underkastad lagen om sjuklön.

Av artikel 10 i Eppos anställningsvillkor framgår emellertid att de svenska europeiska delegerade åklagarna har rätt till lön av Eppo medan de är sjuklediga på samma villkor som de som föreskrivs i svenska bestämmelser. Det gäller dock inte om åklagarna har rätt till ersättning enligt det svenska (offentliga) sjukförsäkringssystemet. Regleringen får anses innebära att Eppo åtagit sig att betala de svenska europeiska delegerade åklagarna lön motsvarande sjuklön i enlighet med regleringen i lagen om sjuklön och således inte anser att rätten till sjuklön från arbetsgivaren är en sådan rättighet enligt lagstiftning som har anknytning till social trygghet och som medlemsstaterna ska säkerställa. Därmed skulle det inte behövas någon lagstiftningsåtgärd avseende rätten till sjuklön.

Det är dock inte helt säkert att denna tolkning av Eppos anställningsvillkor är riktig och något besked om detta har inte kunnat fås från Eppo under utredningstiden. För säkerhets skull föreslås därför en reglering i Ekobrottsmyndighetens instruktion om att Ekobrottsmyndigheten ska betala de svenska europeiska delegerade åklagarna sjuklön i enlighet med lagen om sjuklön, om Eppo inte gör det. I sådant fall ska Ekobrottsmyndigheten även anmäla sjukdomsfallet till Försäkringskassan i enlighet med 12 § lagen om sjuklön. Sjuklönen ska betalas baserat på att åklagaren enbart arbetat för Ekobrottsmyndigheten och den ersättning åklagaren skulle ha haft då. En sådan eventuell begränsning av sjuklönens storlek får anses förenlig med artikel 96.6 i Eppo-förordningen, eftersom den föreskriver att rättigheterna ska "bibehållas". För att Ekobrottsmyndigheten korrekt ska kunna anmäla sjukdomsfall för de svenska europeiska delegerade åklagarna i enlighet med 12 § lagen om sjuklön ska de anmäla frånvaro från sin befattning och orsaken till frånvaron samt anmäla när de åter arbetar

i sin befattning (se förslag i avsnitt 11). Fullgör de svenska europeiska delegerade åklagarna inte den skyldigheten, kan arbetsrättsligt ansvar i anställningen hos Ekobrottsmyndigheten komma i fråga, t.ex. disciplinansvar enligt lagen (1994:260) om offentlig anställning.

De svenska europeiska delegerade åklagarna har i och för sig rätt till sjukpenning från Försäkringskassan till följd av det svenska (offentliga) sjukförsäkringssystemet enligt socialförsäkringsbalken. I 28 kap. 19 § socialförsäkringsbalken finns det emellertid bestämmelser om samordning av sjukpenning med samtidig lön som gör att lönen från Eppo, motsvarande sjuklönen enligt lagen om sjuklön, alternativt motsvarande betalning från Ekobrottsmyndigheten, under de första fjorton dagarna i sjukperioden på visst sätt räknas av från sjukpenningen. Regleringen innebär att de svenska europeiska delegerade åklagarna inte kommer att få någon sjukpenning under de första fjorton dagarna i sjukperioden. Skulle Eppo emellertid anses underkastad lagen om sjuklön, lämnas som framgått inte heller någon sjukpenning under de första fjorton dagarna i sjukperioden (27 kap. 9 § socialförsäkringsbalken).

Om Eppo under de första fjorton dagarna i sjukperioden förmodligen betalar åklagarna lön men kanske inte är underkastad lagen om sjuklön, är det osäkert om det finns någon som i enlighet 12 § lagen om sjuklön ska anmäla sjukdomsfallet till Försäkringskassan, om det skulle fortsätta efter de första fjorton dagarna. De svenska europeiska delegerade åklagarna får i detta fall alltså vara beredda på att själva anmäla sjukdomsfallet till Försäkringskassan i enlighet med 27 kap. 17 § socialförsäkringsbalken om de vill ha sjukpenning. Av 27 kap. 25 § socialförsäkringsbalken framgår att de svenska europeiska delegerade åklagarna i så fall ska styrka nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom senast från och med den sjunde dagen efter sjukperiodens första dag genom att lämna in ett läkarintyg till Försäkringskassan. Är det i stället Ekobrottsmyndigheten som ska betala sjuklön i enlighet med lagen om sjuklön, ska läkarintyg enligt 8 § lagen om sjuklön, och sjukförsäkringen enligt 9 § lagen om sjuklön, i stället lämnas till Ekobrottsmyndigheten.

12.3 Social trygghet enligt kollektivavtal

Förslag: Ekobrottsmyndigheten ska tillämpa bestämmelser om social trygghet, pension och försäkringsskydd i kollektivavtal som myndigheten är bunden av på svenska europeiska delegerade åklagare till den del motsvarande förmåner inte betalas av Europeiska åklagarmyndigheten. Tillämpningen ska baseras på att åklagaren enbart arbetat för Ekobrottsmyndigheten och den ersättning åklagaren skulle ha haft då. Ekobrottsmyndigheten ska årligen besluta om vilken månatlig ersättning åklagaren skulle ha haft om åklagaren enbart arbetat för Ekobrottsmyndigheten.

Bedömning: Om kollektivavtalsparterna finner en lösning i kollektivavtal på nämnda frågor, bör lagstiftning inte införas.

Skyldigheterna enligt Eppo-förordningen om de svenska europeiska delegerade åklagarnas rättigheter som har anknytning till social trygghet, pension och försäkringsskydd gäller bara rättigheter enligt nationell lagstiftning. I Sverige regleras emellertid i praktiken viktiga delar av social trygghet, pension och försäkringsskydd i kollektivavtal (se avsnitt 7). Utgångspunkten enligt utredningsuppdraget är också att de svenska europeiska delegerade åklagarna ska tillförsäkras rättigheter som har anknytning till social trygghet, pension och försäkringsskydd motsvarande de som finns i en nationell åklagaranställning (se avsnitt 12.1).

Utän särskild åtgärd genom kollektivavtal eller lagstiftning skulle de svenska europeiska delegerade åklagarna, som är helt eller delvis tjänstlediga från sina anställningar hos Ekobrottsmyndigheten och inte får någon lön från myndigheten, förlora viktiga förmåner enligt kollektivavtal som har anknytning till social trygghet, pension och försäkringsskydd, t.ex. intjänande av rätt till tjänstepension.

Det bör i första hand vara kollektivavtalsparterna som genom kollektivavtal löser frågor om tillämpningen av befintliga kollektivavtalsbestämmelser inför en ny situation. Det bedöms vara möjligt att i kollektivavtal reglera vilka förmåner helt eller delvis tjänstlediga statsanställda åklagare ska ha, eftersom det handlar om just anställningsvillkor för arbetstagare, se 23 § lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet. Om kollektivavtalsparterna hinner lösa frågorna genom kollektivavtal i tid, behöver det inte införas

någon lagstiftning om saken. Eftersom det är osäkert om det blir någon lösning genom kollektivavtal, bör det emellertid här lämnas ett förslag till lagstiftning för att tillförsäkra de svenska europeiska delegerade åklagarna rättigheter enligt kollektivavtal som har anknytning till social trygghet, pension och försäkringsskydd motsvarande de som de skulle ha haft om de enbart arbetat i en nationell åklagaranställning.

Det bör därför föreskrivas, i Ekobrottsmyndighetens instruktion, att Ekobrottsmyndigheten ska tillämpa bestämmelser om social trygghet, pension och försäkringsskydd i kollektivavtal som myndigheten är bunden av på svenska europeiska delegerade åklagare, varvid tillämpningen ska baseras på att åklagaren enbart arbetat för Ekobrottsmyndigheten och den ersättning åklagaren skulle ha haft då.

Att Ekobrottsmyndigheten utan att det finns en skyldighet enligt kollektivavtal betalar förmåner i enlighet med bestämmelser i kollektivavtal avseende en arbetstagare hos myndigheten, som inte får någon lön av myndigheten, torde inte strida mot tillämpliga kollektivavtal.

I artikel 10 och 11 i Eppos anställningsvillkor om sjuk- respektive föräldraförmåner talas det om att Eppo betalar europeiska delegerade åklagare i enlighet med ”nationella bestämmelser” (på engelska ”national rules”). Det är inte antagligt att därmed avses annat än bestämmelser i svensk lagstiftning och således inte bestämmelser i tillämpligt kollektivavtal, såsom bestämmelserna i villkorsavtal-T om sjuklön och sjuk- och föräldrapenningtillägg. För säkerhets skull och för att helt undvika att de svenska europeiska delegerade åklagarna får dubbla förmåner på grund av författningsregleringen, bör det dock uttryckligen föreskrivas att Ekobrottsmyndigheten ska tillämpa kollektivavtalsbestämmelserna bara till den del motsvarande förmåner inte betalas av Eppo. Den regeln innebär bara en begränsning av den i författning ålagda skyldigheten att tillämpa kollektivavtalsbestämmelser och berör inte i sig Ekobrottsmyndighetens kollektivavtalsenliga skyldigheter. Om kollektivavtalet t.ex. skulle innebära att Ekobrottsmyndigheten är skyldig att betala helt eller delvis tjänstlediga som inte får någon lön från myndigheten sjuk- eller föräldrapenningtillägg eller sjuklön, ska kollektivavtalet alltså följas och sådant tillägg eller sjuklön betalas.

Det får dock förutsättas att kollektivavtalsparterna i tillämpliga fall anpassar kollektivavtalsregleringen så att dubbla förmåner undviks.

För att den månatliga ersättning tillämpningen av kollektivavtalsbestämmelserna, och arbetsgivardeklarationerna, ska utgå från ska bli tydlig bör det föreskrivas att Ekobrottsmyndigheten årligen ska besluta om vilken månatlig ersättning åklagaren skulle ha haft om åklagaren enbart arbetat för myndigheten.

För att Ekobrottsmyndigheten ska kunna tillämpa kollektivavtalsbestämmelserna på ett korrekt sätt behöver myndigheten kännedom om de svenska europeiska delegerade åklagarna är frånvarande och vad frånvaron beror på. Därför ska de svenska europeiska delegerade åklagare till sin anställningsmyndighet, dvs. Ekobrottsmyndigheten, anmäla frånvaro från sin befattning och ange orsaken till frånvaron samt anmäla när de åter arbetar i sin befattning (se förslag i avsnitt 11). Fullgör de svenska europeiska delegerade åklagarna inte den skyldigheten, kan arbetsrättsligt ansvar i anställningen hos Ekobrottsmyndigheten komma i fråga, t.ex. disciplinansvar enligt lagen (1994:260) om offentlig anställning.

13 Allmänna arbetsvillkor och arbetsmiljö

Bedömning: Det behövs ingen lagstiftningsåtgärd om ansvaret för de svenska europeiska delegerade åklagarnas allmänna arbetsvillkor och arbetsmiljö.

13.1 Inledning

Enligt artikel 96.6 i Eppo-förordningen ska ansvaret för de europeiska delegerade åklagarnas allmänna arbetsvillkor och arbetsmiljö ligga på de behöriga nationella rättsliga myndigheterna, dvs. i Sverige Ekobrottsmyndigheten. Eppo-förordningen är i egenskap av EU-förordning direkt tillämplig i Sverige, så Ekobrottsmyndigheten har det ansvaret för de svenska europeiska delegerade åklagarna.

Eppo-förordningen får anses innebära att ansvaret ska uppfyllas enligt tillämpliga nationella bestämmelser, dock att de svenska europeiska delegerade åklagarna, i enlighet med artikel 96.7 i Eppo-förordningen, inte får i utövandet av sina utredningsbefogenheter och lagföringsbefogenheter (i verksamheten för Eppo) ges några order, riktlinjer eller instruktioner från Ekobrottsmyndigheten.

13.2 Allmänna arbetsvillkor

Med allmänna arbetsvillkor (på engelska "general working conditions") torde avses sådant som arbetstid, arbetsrum, möjlighet till distansarbete, användning av gemensamma lokaler och utrustning, tillgång till information och generella förmåner såsom

tillgång till barnomsorg, fruktkorg, gym, utbildning och parkeringsplats. Med allmänna arbetsvillkor torde inte avses rättigheter som har anknytning till social trygghet, pension och försäkringsskydd, eftersom detta är särskilt reglerat i Eppo-förordningen. Det bedöms till största delen vara fråga om sådant som regleras ensidigt av arbetsgivaren.

Enligt artikel 96.6 i Eppo-förordningen ska de behöriga nationella myndigheterna se till att de europeiska delegerade åklagarna är fullständigt integrerade i sina nationella åklagarmyndigheter. Det får anses innebära att de svenska europeiska delegerade åklagarna ska i fråga om de allmänna arbetsvillkoren av Ekobrottsmyndigheten behandlas på samma sätt som nationella åklagare (jämför artikel 6.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/104/EG av den 19 november 2008 om arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag) eller bättre, eftersom det enligt Eppo-förordningen finns skyldighet att underlätta utövandet av de europeiska delegerade åklagarnas uppgifter inom ramen för Eppo-förordningen och avstå från varje agerande eller inriktning som kan skada deras karriär eller ställning inom det nationella åklagarväsendet.

Eftersom de svenska europeiska delegerade åklagarna också är anställda hos Ekobrottsmyndigheten, har myndigheten ansvaret för att reglera de allmänna arbetsvillkoren för dessa, vilket som nämnts också följer direkt av Eppo-förordningen. Den nämnda likabehandlingsprincipen i förhållande till andra nationella åklagare följer också av Eppo-förordningen.

När de allmänna arbetsvillkoren undantagsvis är reglerade i lagstiftning får denna tillämpas av Ekobrottsmyndigheten även i fråga om de svenska europeiska delegerade åklagarna. Det kan t.ex. gälla skyldigheten att på begäran lämna skriftlig information om den sammanlagda anställningstiden enligt 6 g § lagen (1982:80) om anställningsskydd eller tillämpningen av förordningen (1974:225) om utmärkelsen "För nit och redlighet i rikets tjänst". När det gäller arbetstid har Ekobrottsmyndigheten ansvaret för att de svenska europeiska delegerade åklagarna, när de utför arbete för myndigheten, arbetar i enlighet med arbetstidslagen (1982:673), vilket inte bedöms innebära några svårigheter då det arbetet avser deltid. När dessa utför arbete för Eppo regleras arbetstiden i stället av artikel 8 i Eppos anställningsvillkor. På samma sätt som när en

arbetstagare har två svenska arbetsgivare ska arbetstiden i båda anställningarna inte slås samman vid tillämpningen av arbetstidslagen (1982:673), utan varje arbetsgivare ansvarar för den arbetstid den tar ut av arbetstagaren.

Sammanfattningsvis så behövs det ingen lagstiftningsåtgärd om ansvaret för de svenska europeiska delegerade åklagarnas allmänna arbetsvillkor.

13.3 Arbetsmiljö

Med ansvaret för arbetsmiljö i Eppo-förordningen bedöms i Sverige avses ansvaret enligt den svenska arbetsmiljölagstiftningen.

Arbetsmiljölagen (1977:1160) gäller varje verksamhet i vilken arbetstagare utför arbete för en arbetsgivares räkning (1 kap. 2 §). Arbetsgivaren ska vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall (3 kap. 2 §). Arbetsgivaren ska systematiskt planera, leda och kontrollera verksamheten på ett sätt som leder till att arbetsmiljön uppfyller föreskrivna krav på en god arbetsmiljö. Arbetsgivaren ska utreda arbetsskador, fortlöpande undersöka riskerna i verksamheten och vidta de åtgärder som föranleds av detta. Arbetsgivaren ska i den utsträckning verksamheten kräver dokumentera arbetsmiljön och arbetet med denna (3 kap. 2 a §). Arbetsgivaren ska svara för att den företagshälsovård som arbetsförhållandena kräver finns att tillgå (3 kap. 2 c §). Arbetsgivaren ska genom att anpassa arbetsförhållandena eller vidta annan lämplig åtgärd ta hänsyn till arbetstagarens särskilda förutsättningar för arbetet (3 kap. 3 §). Om ett fast driftsställe är gemensamt arbetsställe för flera verksamheter, är den som råder över arbetsstället ansvarig för samordningen av arbetsmiljöfrågor (3 kap. 7 d §). Det innebär att Ekobrottsmyndigheten, som råder över arbetsstället, har samordningsansvaret i fråga om verksamheterna för myndigheten och Eppo som bedrivs där. Vad samordningsansvaret innebär framgår av 3 kap. 7 e § arbetsmiljölagen.

Om de svenska europeiska delegerade åklagarna hos Ekobrottsmyndigheten utför verksamhet för både myndigheten och Eppo, har myndigheten som nämnts ett samordningsansvar. Ekobrottsmyndigheten, som råder över arbetsstället, har ensam

ansvaret bl.a. för den fysiska arbetsmiljön, för att utreda arbetsskador och för att se till att det finns tillgång till företagshälsovård. Ekobrottsmyndigheten har vidare ensam ansvaret för att fortlöpande undersöka riskerna i verksamheten som myndigheten bedriver och systematiskt planera, leda och kontrollera den verksamheten (men inte verksamheten för Eppo). Det finns i och för sig en skyldighet för de som bedriver verksamhet på ett gemensamt arbetsställe att samråda och gemensamt verka för att åstadkomma tillfredsställande skyddsförhållanden, men eftersom Eppo inte är underkastad skyldigheterna enligt arbetsmiljölagen bedöms Ekobrottsmyndighetens ansvar vara begränsat till att försöka samråda och samverka. När det gäller Ekobrottsmyndighetens ansvar för att vidta åtgärder får det beaktas att myndigheten inte har någon arbetsledningsrätt i fråga om de svenska europeiska delegerade åklagarnas arbete för Eppo och att myndigheten inte får ge några order, riktlinjer eller instruktioner för utövandet av utredningsbefogenheter och lagföringsbefogenheter i verksamheten för Eppo (artikel 96.7 i Eppo-förordningen). De åtgärder som kan bli aktuella rörande arbetsförhållandena är alltså fysiska åtgärder och organisatoriska och andra åtgärder inom ramen för anställningen som nationell åklagare. Av artikel 96.6 i Eppo-förordningen följer att Ekobrottsmyndigheten ska förse de svenska europeiska delegerade åklagarna med de resurser och den utrustning som de behöver för utövandet av sin verksamhet enligt Eppo-förordningen.

Om de svenska europeiska delegerade åklagarna, trots vad som framgår av Eppo-förordningen, inte skulle bedriva någon verksamhet för Ekobrottsmyndigheten, följer det som nämnts av Eppo-förordningen att myndigheten ändå har ansvaret för arbetsmiljön (enligt den svenska arbetsmiljölagstiftningen). Detta ansvar får då i första hand avse den fysiska arbetsmiljön och tillhandahållande av företagshälsovård samt utredning av eventuella arbetsskador.

Sammanfattningsvis så behövs det ingen lagstiftningsåtgärd om ansvaret för de svenska europeiska delegerade åklagarnas arbetsmiljö.

14 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förslag: Författningsändringarna föreslås träda i kraft samtidigt som de nya författningarna och författningsändringarna som föreslås i En europeisk åklagarmyndighet i Sverige, SOU 2020:74, träder i kraft.

Bedömning: Det behövs inga särskilda övergångsbestämmelser.

De föreslagna författningsändringarna har ett direkt samband med de nya författningarna och författningsändringarna som föreslås i En europeisk åklagarmyndighet i Sverige, SOU 2020:74. Författningsändringarna föreslås därför träda i kraft samtidigt som ändringarna enligt förslagen i den SOU:n träder i kraft.

Det finns inte något behov av övergångsbestämmelser för de författningsändringar som föreslås i denna promemoria.

15 Konsekvenser av förslagen

Bedömning: Förslagen kommer inte innebära några ökade kostnader för det allmänna.

Enligt utredningsuppdraget (se bilagan) ska konsekvenserna av lämnade förslag analyseras och redovisas. Om förslagen kan förväntas leda till kostnadsökningar för det allmänna, ska förslag lämnas om hur dessa ska finansieras. De avsedda konsekvenserna av förslagen framgår redan av författningsförslagen och har utvecklats i tidigare avsnitt.

Ordningen med svenska europeiska delegerade åklagare innebär att Ekobrottsmyndigheten, får (minst) två åklagarresurser som ska utreda brott i Sverige utan att myndigheten behöver betala deras löner. Dessa åklagare kommer att utreda brott som i dagsläget utreds av svenska åklagare som får sin lön av Ekobrottsmyndigheten. Eppo-utredningen anser att de som nomineras till svenska delegerade europeiska åklagare bör ha bl.a. mångårig åklagarerfarenhet och att det bör vara särskilt meriterande med väl vitsordade erfarenheter och kunskaper inom den del av straffrätten som avser ekonomisk brottslighet (SOU 2020:74 s. 187), varför det får antas att de personer som anställs av Eppo som regel är anställda hos Ekobrottsmyndigheten, som den myndigheten betalat lön, sjuklön, arbetsgivaravgifter och förmåner enligt kollektivavtal för men som myndigheten efter anställningen hos Eppo slipper betala lön för. Förslagen om att Ekobrottsmyndigheten ska betala socialavgifter baserat på den ersättning de svenska europeiska delegerade åklagarna skulle ha haft om de arbetat enbart för myndigheten (avsnitt 11) och eventuellt betala sjuklön baserat på motsvarande ersättning (avsnitt 12.2) samt tillämpa vissa kollektivavtalsbestämmelser baserat på att åklagaren enbart arbetat för Ekobrottsmyndigheten och den

ersättning åklagaren skulle ha haft då (avsnitt 12.3) kan därför inte sägas leda till någon kostnadsökning för Ekobrottsmyndigheten eller annars det allmänna. Arbetsgivaravgifterna som betalas till staten medför under inga förhållanden någon kostnadsökning för det allmänna. Däremot kan det finnas anledning att överväga vilka budgetkonsekvenser för Ekobrottsmyndigheten ordningen med svenska europeiska delegerade åklagare bör medföra.

Förslagen om att Ekobrottsmyndigheten i vissa fall ska göra anmälan om sjukdomsfall till Försäkringskassan (avsnitt 12.2) och årligen besluta om vilken månatlig ersättning de svenska europeiska delegerade åklagarna skulle ha haft om de enbart arbetat för myndigheten (avsnitt 12.3) bedöms på motsvarande sätt inte leda till någon kostnadsökning för Ekobrottsmyndigheten eller annars det allmänna. Inte heller förslaget om att de svenska europeiska delegerade åklagarna ska till Ekobrottsmyndigheten anmäla frånvaro från sin befattning och ange orsaken till frånvaron samt anmäla när de åter arbetar i sin befattning bedöms ha några kostnadskonsekvenser för det allmänna. I vart fall kan eventuella marginellt ökade kostnader för det nu nämnda klaras inom befintlig budgetram för Ekobrottsmyndigheten.

Förslagen medför i övrigt inga ökade kostnader för det allmänna eller enskilda. Förslagen bedöms inte heller medföra några konsekvenser för jämställdheten eller miljön eller få några andra konsekvenser som bör redovisas.

16 Författningskommentarer

16.1 Förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

2 kap

3 § Bestämmelsen i 1 § första stycket ska inte tillämpas om en annan avgiftspliktig ersättning än sådan förmån som avses i 1 § andra stycket utges av en fysisk person som är bosatt utomlands eller en utländsk juridisk person och ersättningen har sin grund i en anställning i Sverige hos någon annan än den som har utgett ersättningen. I sådant fall ska arbetsgivaravgifter i stället betalas av den hos vilken mottagaren är eller har varit anställd i Sverige.

Bestämmelserna i första stycket och 1 § första stycket ska inte tillämpas på ersättning som utges av Europeiska åklagarmyndigheten till en svensk europeisk delegerad åklagare enligt rådets förordning (EU) 2017/1939 av den 12 oktober 2017 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten. I sådant fall ska arbetsgivaravgifter betalas av den myndighet hos vilken den svenska europeiska delegerade åklagaren är anställd. Arbetsgivaravgifter ska betalas på en avgiftspliktig ersättning som motsvarar den avgiftspliktiga ersättning åklagaren skulle ha haft om åklagaren enbart arbetat för denna myndighet.

Paragrafens första stycke är oförändrat.

I andra stycket anges för det första att paragrafens första stycke och kapitlets 1 § första stycket, som anger att den som utger avgiftspliktig ersättning ska betala arbetsgivaravgifter enligt bestämmelserna i 2 kap, inte ska tillämpas på ersättning som utges av Europeiska åklagarmyndigheten till en svensk europeisk delegerad åklagare. Lönen till de svenska europeiska delegerade

åklagarnas betalas enbart ut av Eppo, som alltså, i enlighet med vad som anses följa av Eppo-förordningen och övrig EU-rätt, inte ska betala arbetsgivaravgifter.

I andra stycket föreskrivs för det andra att det i stället är Ekobrottsmyndigheten som i detta fall ska betala arbetsgivaravgifter baserat på den avgiftspliktiga ersättning som de svenska europeiska delegerade åklagarna skulle ha haft om de arbetat enbart som nationella åklagare.

Betalningen av arbetsgivaravgifter medför att Ekobrottsmyndigheten ska lämna arbetsgivardeklarationer avseende ersättningen och avgifterna. Därmed får de svenska europeiska delegerade åklagarna i praktiken mer eller mindre automatiskt korrekt beräknade sjukpenning- och pensionsgrundande inkomster enligt socialförsäkringsbalken, eftersom dessa inkomster kan baseras på uppgifter som härrör från arbetsgivardeklarationer och då den inrapporterade ersättningen lär ge de svenska europeiska delegerade åklagarna rätt till inkomstbaserade socialförsäkringsförmåner på den högsta möjliga nivån.

Förslaget berörs i avsnitt 11.

16.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

1 § Den som enligt 2 kap. socialavgiftslagen (2000:980) ska betala arbetsgivaravgifter ska för varje år betala allmän löneavgift. Löneavgiften beräknas på det underlag som gäller för arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen.

I underlaget enligt första stycket ska dock inte ingå

1. ersättning till sådana personer som avses i 2 kap. 27 § socialavgiftslagen, eller
2. sådan ersättning som avses i 1 kap. 3 § andra stycket och 2 kap. 28 § socialavgiftslagen.

I paragrafen har en ändring gjorts i andra stycket 2. Ändringen innebär att Ekobrottsmyndigheten inte behöver betala allmän löneavgift baserad på inrapporterad ersättning till de svenska europeiska delegerade åklagarna.

Förslaget berörs i avsnitt 11.

16.3 Förslaget till ändring i förslaget i SOU 2020:74 till lag (2022:000) om svenska åklagare vid Europeiska åklagarmyndigheten

4 § Svenska europeiska delegerade åklagare ska vara anställda i åklagarväsendet. De har ställning som särskilda åklagare när de utför uppgifter för Europeiska åklagarmyndigheten.

Som särskilda åklagare har de europeiska delegerade åklagarna samma befogenheter som en allmän åklagare.

Svenska europeiska delegerade åklagare ska till sin anställningsmyndighet anmäla frånvaro från sin befattning och ange orsaken till frånvaron samt till samma myndighet anmäla när de åter arbetar i sin befattning.

Paragrafen reglerar de svenska europeiska delegerade åklagarnas ställning och befogenheter. De svenska europeiska delegerade åklagarna ska vara anställda hos både Eppo och Ekobrottsmyndigheten.

Första och andra stycket är oförändrade.

Enligt det nya tredje stycket är de svenska europeiska delegerade åklagarna skyldiga att till sin anställningsmyndighet i Sverige, dvs. Ekobrottsmyndigheten, anmäla frånvaro från befattningen hos Eppo och ange vad frånvaron beror på samt anmäla när de åter arbetar i sin befattning. Härigenom kan Ekobrottsmyndigheten korrekt anmäla sjukdomsfall till Försäkringskassan enligt 12 § lagen (1991:1047) om sjuklön samt lämna korrekta arbetsgivardeklarationer och tillämpa kollektivavtalsbestämmelser på ett korrekt sätt. Om de svenska europeiska åklagarna inte fullgör denna skyldighet, kan arbetsrättsligt ansvar i anställningen hos Ekobrottsmyndigheten bli aktuellt.

Förslaget berörs i avsnitt 11 och 12.3.

16.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2015:744) med instruktion för Ekobrottsmyndigheten

25 a § Ekobrottsmyndigheten ska tillämpa bestämmelser om social trygghet, pension och försäkringsskydd i kollektivavtal som

myndigheten är bunden av på svenska europeiska delegerade åklagare enligt rådets förordning (EU) 2017/1939 av den 12 oktober 2017 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten till den del motsvarande förmåner inte betalas av Europeiska åklagarmyndigheten. Tillämpningen ska baseras på att åklagaren enbart arbetat för Ekobrottsmyndigheten och den ersättning åklagaren skulle ha haft då. Ekobrottsmyndigheten ska årligen besluta om vilken månatlig ersättning åklagaren skulle ha haft om åklagaren enbart arbetat för Ekobrottsmyndigheten.

Om Europeiska åklagarmyndigheten inte betalar en svensk europeisk delegerad åklagare sjuklön i enlighet med lagen (1991:1047) om sjuklön, ska Ekobrottsmyndigheten göra det baserat på att åklagaren enbart arbetat för Ekobrottsmyndigheten och den ersättning åklagaren skulle ha haft då. Ekobrottsmyndigheten ska i sådant fall göra anmälan till Försäkringskassan i enlighet 12 § lagen om sjuklön.

I paragrafen, som är ny, framgår av första stycket att de svenska europeiska delegerade åklagarna ska ges samma förmåner som har anknytning till social trygghet, pension och försäkringsskydd enligt de kollektivavtal som Ekobrottsmyndigheten är bunden av och som inte betalas av Eppo.

Tillämpningen av dessa bestämmelser ska baseras på att åklagaren enbart (100 procent) arbetat för Ekobrottsmyndigheten och på den ersättning som åklagaren då skulle ha fått. För att undvika att dubbla förmåner betalas ut till dem föreskrivs att Ekobrottsmyndigheten enbart ska tillämpa kollektivbestämmelserna till den del motsvarande förmåner inte betalas av Eppo. Den regeln innebär bara en begränsning av den i första stycket ålagda skyldigheten att tillämpa kollektivavtalsbestämmelser och berör inte i sig Ekobrottsmyndighetens kollektivavtalsenliga skyldigheter. Om det tillämpliga kollektivavtalet t.ex. skulle innebära att Ekobrottsmyndigheten är skyldig att betala helt eller delvis tjänstlediga som inte får någon lön från myndigheten sjuk- eller föräldrapenningtillägg eller sjuklön, ska kollektivavtalet alltså följas och sådant tillägg eller sjuklön betalas utan hinder av paragrafen.

Ekobrottsmyndigheten ska årligen besluta om vilken månatlig ersättning som den svenska europeisk delegerade åklagaren skulle ha haft om denne enbart (100 procent) arbetat för myndigheten. Härigenom tydliggörs den månatliga ersättning som tillämpningen

av kollektivavtalsbestämmelserna och arbetsgivardeklarationerna ska utgå från.

I paragrafen föreskrivs i andra stycket att Ekobrottsmyndigheten ska betala de svenska europeiska delegerade åklagarna sjuklön i enlighet med lagen om sjuklön, om Eppo inte gör det. Sjuklön ska betalas baserat på att åklagaren enbart (100 procent) arbetat för Ekobrottsmyndigheten och den ersättning åklagaren skulle ha haft då. I sådana fall ska Ekobrottsmyndigheten även i förekommande fall anmäla sjukdomsfallet till Försäkringskassan i enlighet med 12 § lagen om sjuklön. Eftersom Ekobrottsmyndigheten i dessa fall inte direkt omfattas av skyldigheterna i lagen om sjuklön, kan ansvar enligt 19 § i den lagen för utebliven anmälan inte komma i fråga.

Förslaget berörs i avsnitt 12.3.

Bilaga: Utredningsuppdraget

Uppdrag att utreda vissa frågor som rör anställningar när svenska åklagare ska arbeta som europeiska delegerade åklagare vid Europeiska åklagarmyndigheten

Uppdraget i korthet

En utredare ska biträda Justitiedepartementet och ges i uppdrag att utreda vissa arbetsrättsliga frågor angående de europeiska delegerade åklagarna som ska arbeta för den Europeiska åklagarmyndigheten i Sverige. Utredaren ska även utreda hur det kan säkerställas att tillgången till social trygghet, pension och försäkringsskydd bibehålls för dessa åklagare.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2022.

Europeiska åklagarmyndigheten (EPPO)

Den Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo) är en självständig EU-myndighet med primär behörighet att utreda och åtala brott mot EU:s finansiella intressen. Sverige har möjlighet att gå med i Eppo genom att ansluta sig till rådets förordning (EU) 2017/1939 av den 12 oktober 2017 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten, nedan Eppo-förordningen.

I november 2019 fick en särskild utredare i uppdrag att föreslå nödvändiga kompletterande bestämmelser till Eppo-förordningen, att analysera behovet av författningsändringar och andra åtgärder som krävs för att Sverige ska kunna delta i Eppo och att lämna förslag till sådana författningsändringar och andra åtgärder.

Uppdraget redovisades den 15 december 2020 och betänkandet En europeisk åklagarmyndighet i Sverige (SOU 2020:74) remitterades därefter. Flera remissinstanser har framfört synpunkter på att en fullständig utredning inte lagts fram avseende vissa arbetsrättsliga frågor och frågor om social trygghet. Dessa remissinstanser har även påpekat att en kompletterande utredning behövs.

Resultatet av en kompletterande utredning kan också vara värdefullt för det fall Sverige ansluter sig till internationella samarbeten med en struktur som liknar Eppos. Genom utredningen skapas således förutsättningar för att i framtiden kunna dra nytta av de resultat som utredningen kommer fram till.

De europeiska delegerade åklagarna

Eppo består av dels en central del i Luxemburg där den europeiska chefsåklagaren och en europeisk åklagare från varje deltagande medlemsstat finns, dels en decentraliserad del genom att det i varje deltagande medlemsstat finns nationella åklagare som arbetar som europeiska delegerade åklagare.

De europeiska delegerade åklagarna får även utöva verksamhet som nationella åklagare så länge det inte hindrar dem från att fullgöra sina skyldigheter enligt Eppo-förordningen (artikel 13.3). De ska från tidpunkten för utnämning till europeisk delegerad åklagare till tidpunkten för avsättning vara aktiva medarbetare i åklagarväsendet i respektive medlemsstat som nominerat dem (artikel 17.2). Det innebär i praktiken att de europeiska delegerade åklagarna kommer att ha två samtidiga anställningar, en hos Eppo och en i det nationella åklagarväsendet. Trots det kommer Eppo att betala lönen till de europeiska delegerade åklagarna även för arbete som utförs i det nationella åklagarväsendet (artikel 22 i Europeiska åklagarmyndighetens kollegiums beslut av den 29 september 2020 om fastställande av bestämmelser om anställningsvillkoren för de Europeiska delegerade åklagarna, nedan Eppos anställningsvillkor). Konsekvenserna av denna konstruktion bör analyseras av utredaren. Protokollet om Europeiska gemenskapernas immunitet och privilegier ska gälla för Europeiska åklagarmyndigheten och dess anställda (artikel 96.5). I artikel 12 i protokollet regleras det att de europeiska delegerade åklagarna ska vara befriade från nationella

skatter på lönen de får av EU. I stället är de skyldiga att betala skatt till EU.

Eppo-förordningen kräver att ska det säkerställas att det finns tillräckliga arrangemang för att de europeiska delegerade åklagarnas rättigheter som har anknytning till social trygghet, pension och försäkringsskydd enligt nationell lagstiftning ska bibehållas (artikel 96.6). Det innebär att det ska säkerställas att de europeiska delegerade åklagarna får denna tillgång både i anställningen som nationell åklagare och i anställningen hos Eppo. Avgifter som arbetsgivaren normalt sett ska betala enligt det svenska systemet grundas på den anställdes lön. Eppos anställningsvillkor innebär emellertid att lönen kommer att utbetalas av Eppo direkt till den europeiska delegerade åklagaren.

I enlighet med artikel 96.6 i Eppo-förordningen kommer Eppo inte göra avgiftsinbetalningar för social trygghet, pension och försäkringsskydd för anställningen som europeisk delegerad åklagare. Utredaren ska analysera vad denna konstruktion innebär och även ta ställning till vilka författningsändringar eller andra åtgärder som kan vara nödvändiga för att tillgodose de europeiska delegerade åklagarnas rättigheter som har anknytning till social trygghet, pension och försäkringsskydd i båda anställningarna. Vidare behöver även frågan om hur de delegerade åklagarnas tillgång till social trygghet ska finansieras ses över eftersom Eppo inte kommer vara skyldig att göra några avgiftsinbetalningar i Sverige. Utredaren ska även ta hänsyn till personens totala inkomst bl.a. vad gäller den sjukpenninggrundande inkomsten och den pensionsgrundande inkomsten i syfte att säkerställa att förutsättningarna för korrekta ersättningsnivåer är uppfyllda. Utgångspunkten för uppdraget är att de europeiska delegerade åklagarna ska tillförsäkras rättigheterna som har anknytning till social trygghet, pension och försäkringsskydd motsvarande de som finns i en nationell åklagaranställning.

Ansvaret för de europeiska delegerade åklagarnas allmänna arbetsvillkor och arbetsmiljö ska ligga på de behöriga nationella rättsliga myndigheterna enligt Eppo-förordningen (artikel 96.6). Detta innebär att den svenska myndighet – enligt utredningsförslaget Ekobrottsmyndigheten – där de europeiska delegerade åklagarna placeras kommer att åläggas ett arbetsgivaransvar för de europeiska delegerade åklagarna även när de

arbetar för Eppo. Utgångspunkten enligt svensk rätt är att arbetsmiljöansvaret ligger hos arbetsgivaren. Frågan om hur de europeiska delegerade åklagarna som utför arbete i Sverige ska säkerställas goda anställningsvillkor och en god arbetsmiljö behöver därför ses över.

Utredaren ska därför

- analysera följderna av att EPPO ska betala lönen för de europeiska delegerade åklagarna även för arbete som utförs såsom nationell åklagare,
- analysera hur det kan säkerställas att det finns tillräckliga arrangemang för att de europeiska delegerade åklagarnas rättigheter som har anknytning till svensk social trygghet, pension och försäkringsskydd enligt nationell lagstiftning bibehålls i båda anställningarna,
- analysera följderna av anställningen i Eppo för tillgången till kollektivavtalade förmåner,
- analysera om ersättning för arbete som nationell åklagare ska beskattas i Sverige och om socialavgifter ska betalas på den del som är hänförlig till arbete åt Eppo,
- analysera hur den svenska myndighet där de europeiska delegerade åklagarna placeras ska kunna uppfylla sitt ansvar för de europeiska delegerade åklagarnas allmänna arbetsvillkor och arbetsmiljö, och
- lämna förslag på de författningsändringar eller andra åtgärder som bedöms nödvändiga.

Utredningsarbetet

Utredaren ska hämta in synpunkter och upplysningar från Eppo, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Skatteverket, Pensionsmyndigheten, Statens tjänstepensionsverk, Arbetsgivarverket och Akavia och ST, i den utsträckning som utredaren finner det lämpligt. Vid behov ska utredaren hämta in synpunkter och upplysningar även från andra myndigheter och

aktörer som kan vara berörda. Utredaren ska också hålla sig informerad om och beakta relevant arbete som pågår inom Regeringskansliet och kommittéväsendet.

Utredaren ska säkerställa att de förslag som lämnas är förenliga med de krav som uppställs i Eppo-förordningen och Eppos anställningsvillkor samt övriga relevanta EU-rättsakter.

Utredaren ska analysera och redovisa konsekvenserna av sina förslag. Om förslagen kan förväntas leda till kostnadsökningar för det allmänna ska utredaren lämna förslag om hur dessa ska finansieras.

Utredaren har möjlighet att ta upp även andra frågor som har samband med de frågeställningar som ska utredas under förutsättning att uppdraget ändå kan redovisas i tid. Detta inte minst med beaktande av att utredningen kan vara värdefull för det fall Sverige ansluter sig till internationella samarbeten med en struktur som liknar Eppos.

Redovisning av uppdraget

Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2022.

Departementsserien 2022

Kronologisk förteckning

1. Viktigt meddelande till allmänheten – en översyn av VMA-systemet. Ju.
2. UTGÅR.
3. Garantitillägg i bostadstillägget. S.
4. Ökade möjligheter till användning av välfärdsteknik inom äldreomsorgen. S.
5. En effektivare upphandlingstillsyn. Fi.
6. Straff för deltagande i en terroristorganisation. Ju.
7. Ett försämrat säkerhetspolitiskt läge – konsekvenser för Sverige. UD.
8. Deterioration of the security environment – implications for Sweden. UD.
9. Ett utvidgat utreseförbud för barn. S.
10. Ett flexibla karensvillkor i arbetslöshetsförsäkringen. A.
11. Arlanda flygplats – en plan för framtiden. I.
12. Vistelseförbud för barn. S.
13. Utökat informationsutbyte. Fi.
14. Ett hållbart mediestöd för hela landet. Ku.
15. Regler om privata sjukvårdsförsäkringar inom den offentligt finansierade hälso- och sjukvården. S.
16. Ledarhundar. S.
17. Inordnande av Statens medieråd i Myndigheten för press, radio och tv. Ku.
18. Straffansvar för psykiskt våld. Ju.
19. Sweden's Ninth National Report under the Convention on Nuclear Safety. Sweden's Implementation of the Obligations of the Convention. M.
20. Återkallelse av sändningstillstånd med hänsyn till Sveriges säkerhet. Ku.
21. Anpassningar av svensk rätt till EU:s förordningar om interoperabilitet. Ju.
22. Bättre konsekvensutredningar. Fi.
23. EU:s nya tågpassagerarförordning. Ju.
24. Sveriges medlemskap i Nato. UD.
25. Trygghet för EU-åklagare i Sverige. Ju.

Departementsserien 2022

Systematisk förteckning

Arbetsmarknadsdepartementet

Ett flexibla karensvillkor i arbetslöshetsförsäkringen. [10]

Finansdepartementet

UTGÅR. [2]

En effektivare upphandlingstillsyn. [5]

Utökat informationsutbyte. [13]

Bättre konsekvensutredningar. [22]

Infrastrukturdepartementet

Arlanda flygplats – en plan för framtiden. [11]

Justitiedepartementet

Viktigt meddelande till allmänheten – en översyn av VMA-systemet. [1]

Straff för deltagande i en terroristorganisation. [6]

Straffansvar för psykiskt våld. [18]

Anpassningar av svensk rätt till EU:s förordningar om interoperabilitet. [21]

EU:s nya tågpassagerarförordning. [23]

Trygghet för EU-åklagare i Sverige. [25]

Kulturdepartementet

Ett hållbart mediestöd för hela landet. [14]

Inordnande av Statens medieråd i Myndigheten för press, radio och tv. [17]

Återkallelse av sändningstillstånd med hänsyn till Sveriges säkerhet. [20]

Miljödepartementet

Sweden's Ninth National Report under the Convention on Nuclear Safety. Sweden's Implementation of the Obligations of the Convention. [19]

Socialdepartementet

Garantitillägg i bostadstillägget. [3]

Ökade möjligheter till användning av välfärdsteknik inom äldreomsorgen. [4]

Ett utvidgat utreseförbud för barn. [9]

Vistelseförbud för barn. [12]

Regler om privata sjukvårdsförsäkringar inom den offentligt finansierade hälso- och sjukvården. [15]

Ledarhundar. [16]

Utrikesdepartementet

Ett försämrat säkerhetspolitiskt läge – konsekvenser för Sverige. [7]

Deterioration of the security environment – implications for Sweden. [8]

Sveriges medlemskap i Nato. [24]

